ЎЗБЕКИСТОН УЗРА БАЙРАМ ШУКУҲИ

ИШОНЧ

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясининг газетаси

16 август 1996 йил, ЖУМА

№ 65 (312)

Мустақиллик одимлари

ЖИЗЗАХ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ – ЭФИРДА

Узбекистон Республикаси мустақиллигининг 5 йиллиги арафасида Жиззах вилоят телевидениесига асос солинди ва у Япониянинг «Сони» фирмасидан келтирилган 12 миллион сўмлик аппаратлар билан жиҳозланди. Шунингдек, мавжуд аппаратларни такомиллаштириш ҳамда янгилаш мақсадида Германиянинг «Симменс» фирмаси билан алоқа ўрнатилди. Вилоят ҳокимлигининг ана шундай иқтисолий кўмаги ва саъй—ҳаракатлари туфайли Жиззах вилояти телевидениеси ишга тушиб, кўрсатувларини бошлади.

Ҳозирча вилоят телеэшиттиришлари Самарқанд вилояти телемаркази орқали эфирга узатилаяпти. Яқин келажакда Жиззахда ретрансляция ўрнатилгач ҳамма кўрсатувлар Қуйтош телеминораси орқали эфирга чиқади. Натижада Жиззах телевидениеси республика вилоятлари телевидениелари ичида энг йириги бўлиб қолади.

Жиззах телевидениеси дастлабки кунларданоқ вилоят ижтимоий, иқтисодий ҳаётини тўлақонли ёритишга ҳаракат қилмоқда.

Яқин кунларда «Деҳқон ва замин», «Қалдирғоч», «Олтин узук», «Турфа олам», аёллар учун «Қошларинга ўсма қўй» каби туркум кўрсатувлар Жиззах телевидениеси орқали эфирга чиқади.

Иқтисодиёт хабарлари.

МУНОСИБ ЗАФАРЛАР БИЛАН

Юртимизда катта шодиёна— Узбекистон истиқлолининг 5 йиллиги тобора яқинлашмоқда. «Маданият» жамоа хўжалиги ғаллакорлари бу қутлуғ айёмни муносиб меҳнат зафарлари билан кутиб олмоқдалар. Хўжалик ғаллазорларида бу йил ҳосил баракали бўлди. Улар қабул пунктига 726 тонна дон сотиб, йиллик режани 120 фоиз қилиб бажардилар. Ҳар гектар ер ҳосилдорлиги ўртача 30,5 центнерни ташкил этди.

Улкан юксалишлар йилида астойидил меҳнат қилган Баҳром Бозоров, Расул Бобоев ва Фазилат Мақсудова каби оилавий пудратчилар ҳар гектар ердан 40—45 центнердан буғдой ҳосили олиб, улкан тўйга арзигулик туҳфа тайёрладилар.

Хўжалик далаларида экиндан бушаган майдонларга такрорий экинлар экилди.

МИННАТДОРЛИК ТУЙҒУЛАРИ

Узбекистон касаба уюшмалари Кенгаши делегацияси Тожикистон касаба уюшмаларининг навбатдаги қурултойи ҳамда Тожикистон касаба уюшмаларининг 70 йиллиги тантаналарида иштирок этаётган пайтда қардош мамлакатдаги мураккаб ижтимоий—иқтисодий аҳволдан келиб чиқиб, тожик болаларидан бир гуруҳини Узбекистондаги соғломлаштириш муассасаларида дам олишларини ташкил этиш таклифини билдирганди. Шу асосда Тожикистондаги кам таъминланган оилалардан 150 бола Сурхондарё ҳамда Фарғона водийси вилоятларидаги сўлим оромгоҳларда дам олиб қайтишди.

Тожикистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши ҳамда Ленинобод вилояти касаба уюшмалари Кенгаши номидан шу муносабат билан миннатдорлик телеграммалари олинди. Узбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши номига келган телеграммаларда, жумладан, шундай дейилади:

«Тожикистон Республикаси касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши Тожикистоннинг кам таъминланган оилалардаги болаларига нисбатан кўрсатган ғамхўрлик учун қардош Узбекистон касаба уюшмаларига миннатдорчилик туйғуларини изҳор этади.

Халқимиз, айниқса болаларимиз учун оғир бўлган кунларда ёрдам қўлини чўзганликлари оқкўнгил қўшниларимиз—ўзбекистонлик ҳамкасабаларимизнинг олийжанобликларини кўрсатувчи ёркин далилдир. Болаларимиз ўзбекистонлик тенгдошлари орасида кўплаб дўстлар орттирдилар ва улар билан доимий алоқада бўладилар».

«Болаларимизга кўрсатилган ғамхўрлик асрлар мобайнида бир—бирларига содиқ бўлиб келган икки халқ дўстлигининг мустаҳкамланишига хизмат қилади,—дейилади Ленинободдан келган телеграммада, лагерда дам олиш чоғида болалар доимий меҳр, юксак одамийлик ва самимийлик туйғуларини туйиб турдилар. Тарбиячилар, етакчилар ва лагерда ишлаган ҳамма—ҳаммага катта раҳмат. Ленинобод аҳли қалбларимизга яқин дилбар ўзбек дўстларига миннатдорчилик билдиради».

Мустақиллигимизнинг беш йиллиги олдидан дала меҳнаткашлари ғўза парваришига, мўл ҳосил тўплашга алоҳида эътибор бермоқдалар. Бу борада касаба уюшмалари фаоллари ҳам ўз ҳиссаларини қўшаётирлар. Суратда: Бухоро туманидаги Асат ШОКИРОВ номли жамоа хўжалиги касаба уюшмаси раиси Сулаймон ШОДИЕВ (суратда учинчи) дала меҳнаткашлари билан суҳбалашмоқда.

Н.МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

ТАРАДДУД

Мустақиллик йиллари Учкўприк тумани аҳолиси учун ўзига хос тараққиёт йиллари бўлди. Туман Фарғона вилоятида ривожланган, илғор аграр—саноат туманларидан бирига айланди. Дарҳақиқат, туман саноат, қурилиш, савдо, транспорт, қишлоқ хўжалиги, маданий—маиший соҳаларда салмоқли ютуқларни қўлга киритмоқда. Туманда 7 та саноат корхонаси, 3 та автокорхона, 652 та кичик корхоналар фаолият кўрсатмоқда. Саноат қишлоқларга жадал суръатлар билан кириб бормоқда. Айни пайтда 47 та мактаб, 5 та шифохона, 15 та клуб, муассасалари, 42 та кутубхона ва кўплаб маиший хизмат нуқталари туман аҳолиси хизматида. Ундан ортиқ спорт турлари билан шуғуланиш мумкин бўлган спорт комплекси доимо мухлислар билан гавжум.

Қишлоқ хўжалиги соҳасида ҳам иқтисодий ислоҳотлар изчиллик билан амалга оширилмоқда. Ҳозиргача 84 та деҳқон—фермер хўжаликлари фаолият кўрсатаяпти. Жамоа хўжаликларидаги 4 та чорва фермаси хусусийлаштирилди. Мана шуларнинг ўзи туманда республика Президентининг Фармонлари, ҳукуматимиз қарорларини амалга оширишда бутун куч ва имкониятлар ишга солинаётганидан далолат бериб турибди.

Республика мустақилликка эришган беш йил муддат ичида туманда иқтисодий, маданий—маиший соҳаларда ижобий юксалишлар юз берди. Жумладан, саноат маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажми ва турлари сезиларли даражада ўсди.

Халқ хўжалигида банд бўлганлар сони кейинги беш йилда 15250 кишига кўпайди. Агар 1991 йилда туман аҳолиси 3261 гектар томорқага эга бўлган бўлса, мустақиллик шарофати туфайли бу кўрсаткич 4417 гектарни ташкил этди. Дон етиштириш беш йилда 11 минг 300 тоннага кўпайганининг ўзи истиқлолнинг самараси бўлса, бу айни пайтда республикада дон мустақиллигини таъминлашга қўшилган муносиб ҳиссадир.

Мустақиллик шарофати туфайли барча соҳалар қатори қишлоқларни газлаштириш борасида ҳам жуда катта бунёдкорлик ишлари амалга оширилмоқда. Халқнинг «зангори олов» ҳақидаги орзулари рўёбга чиқмоқда. Туманда 490,6 километр узунликда газ қувурлари ётқизилди. Унга яқин саноат, 50 дан ортиқ маданий—маиший хизмат кўрсатиш корхоналари табиий газдан фойдаланмоқда. Энг қувончлиси 22437 та хонадонга табиий газ кириб келиб, аҳоли оғирини енгил қилди.

Мустақиллигимизнинг беш йиллиги йилида туман меҳнаткашлари барча соҳаларда ижобий ютуқларга эришмоқдалар. Жорий йилда 14 та корхона давлат тасарруфидан чиқарилиб, мулкчиликнинг нодавлат шаклига ўтказилди. Улар ҳиссадорлик жамиятлари сифатида фаолият кўрсатмоқдалар. «Хумо» ип—йигирув ишлаб чиқариш ҳиссадорлик жамияти, 399—қурилиш ташкилоти жамоалари меҳнатда ижобий натижаларга эришаяптилар.

Қишлоқ хўжалиги соҳасида бу йилги ютуқлар чакки эмас. Пиллачиликда режа ортиғи билан уддаланди. Шартнома асосида давлатга дон сотиш топшириғи ошириб ўринлатилди. Шунингдек, боғдорчилик, сабзавотчилик, чорвачилик соҳаларида ҳам яхши натижаларга эришилмоқда. Туман меҳнат аҳли етакчи тармоқ—пахтачиликда бутун куч ва имкониятларини ишга солиб, бўлғуси баракали хирмонга мустаҳкам пойдевор яратмоқда.

КИМ ОШДИ САВДОСИ

Нуробод туманида биринчи марта қоракўл териларининг ким ошди савдоси уюштирилди. Туман касаба уюшмалари чўпонларни ижтимоий ҳимоялашга доир кўплаб талаб ва таклифларини бажариш учун ана шундай тадбир ўтказилди.

Ким ошди савдосида Тошкент, Навоий, Самарқанд вилоятлари ҳамда Россия ишбилармонлари қатнашдилар. Маҳсулотнинг асосий харидори « Ўзкор» Россия— Ўзбекистон (Россияда жойлашган) қўшма корхонаси, Россиядаги «Мада» ҳиссадорлик жамияти бўлди.

Ким ошди савдосида 11 мингдан зиёд қоракўл тери сотилиб, туман хазинасига 4 миллион 95 минг 220 сўм тушди. Бу бултургидан 2,5 баравар зиёдроқ кўрсаткичдир.

Ўзбекистон мустақиллигининг 5 йиллигига

ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ИСТИҚЛОЛ ЙИЛЛАРИДА

Ҳар қандай жамиятда ҳам миллий давлатчиликни ривожлантириш ва мустаҳкамлаш иши таълим билан чамбарчас боғлиқдир. Шу боис ҳам республикамиз раҳбарияти мустақилликнинг дастлабки кунлариданоқ, мамлакат ижтимоий ҳаётининг бош бўғими—таълимни устивор ривожлантиришга катта эътибор ва аҳамият бердилар.

Республика Президенти И.А.Каримов мамлакат истиқлолини янажа мустаҳкамлаш вазифалари устида тўхталиб, ўзининг «Ўзбекистоннинг ўз истиқлол ва тараққиёт йўли» китобида «Таълим Ўзбекистон халқи маънавиятига яратувчилик фаолиятини бахш этади. Ўсиб келаётган авлоднинг барча энг яхши имкониятлари унда намоён бўлади, касб—кори маҳорати узлуксиз такомиллашади, катта авлодларнинг доно тажрибаси англаб олинади ва ёш авлодга ўтади. Ёшлар, уларнниг иқтидорлилиги ва билим олишга чанқоқлигидан таълим ва маънавиятни тушуниб етиш бошланади» деб таъкидлади.

Хўш, мустақил республикамиз учун қандай таълим керак? Бу соҳадаги ислоҳотлар қайси йўлдан бориши, жамият учун қандай вазифаларни ҳал қилиб бериши зарур?

Энг аввало истиқлол таълими ўзбек халқининг асрлар оша шаклланган педагогик анъаналарини унинг бой тарихи, тили, маданияти, миллий қадриятларини ўзида акс эттира олиши, унда Шарқнинг буюк мутафаккирлари маърифий қарашлари тўла намоён бўлиши зарур. Бошқача қилиб айтганда, таълим бизда ўзининг эски ўзанларига қайтиши, жаҳоннинг буюк ақл соҳиблари томонидан яратилган билим дурдоналаридан ёш авлодни баҳраманд бўлиши, тарбия эса доно халқимизнинг бой мафкуравий ва аҳлоқий анъаналари асосига қурилмоғи лозим.

Таълимдаги ислоҳотларнинг иккинчи йўналиши эса ҳозир амалда бўлган педагогик тажрибалари янада такомиллаштириш, ривожланган хорижий давлатлар педагогикасидаги илғор тажрибаларни ўзлаштириш ҳисобига уни жаҳон андозаларига жавоб берадиган, жамиятнинг мактабга берган ижтимоий буюртмасини уддасидан чиқадиган тизимни бунёд этишдан иборатдир. Бу вазифалар таълимдаги давлат сиёсатининг негизи бўлиб, халқ таълими вазирлиги бу сиёсат моҳиятини теран англаб, яқин келажакда таълим—тарбияда амалга оширилиши лозим бўлган дастурий вазифалар стратегиясини ишлаб чиқди, уни қатъиятлилик билан амалга оширишга киришди. Бу мустақиллик берган муҳим имкониятлардан бири бўлди.

Ёш, истеъдод соҳибларини қўллаб—қувватлаш, уларнинг камолот куртакларини очилишига етарли шарт—шароитлар яратишда республика Президентининг «Ўзбекистон ўқувчи ёшларини рағбатлантириш тўғрисида»ги Фармони алоҳида аҳамиятга эга бўлди. Шу фармон шарофати билан 1993 йилдан бошлаб Республика фан олимпиадасининг совриндорлари (II—синф) олий ўқув юртларининг, профиллари мос келадиган факультетларга тест имтиҳонларисиз қабул қилинмоқда. 1991—92 ўқув йилида фан олимпиадаларининг барча босқичларида 91 минг ўқувчи иштирок этган эди. 1995—96 ўқув йилида уларнинг сони 137 минг ўқувчига етди. 1995—96 йилдан бошлаб олимпиадаларнинг якунловчи—Республика босқичи Тест маркази билан ҳамкорликда тест синовлари тарзида ўтказилди. Бу тадбир ўз навбатида турли нохушликлар ва шубҳаларни ўртадан олиб ташлади, энг асосийси бундай усул ота—оналар ва кенг жамоатчилик томонидан қизғин маъқулланди.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1996 йил 5 июлдаги «1996—97 ўқув йилида олий ўқув юртларига талабалар қабул қилиш тўғрисида»ги 236—сонли қарорига асосан олий ўқув юртлари ва ўрта мактаблар ингеграциясини янада такомиллаштириш мақсадида ҳар бир олий ўқув юрти қошида учтадан жаъми 100 лицей, 30 гимназия ва бизнес мактаблари янгитдан иш бошлайдилар.

Амалга оширилаётган бу тадбирлар ўзининг ижобий самарасини бермоқда. Масалан, лицей типидаги республика Нафис санъат мактаби, Қашқадарё вилояти Муборак шаҳридаги Ал—Хоразмий номидаги лицей, Сирдарё вилояти Боёвут туманидаги Абу Али ибн Сино номидаги лицей—интернатлар битирувчиларининг 90—95 фоизи олий ўқув юртларига кириш бўйича тест имтиҳонларидан муваффақиятли ўтдилар.

Вазирлик томонидан 1992 йилдаёқ иқтидорли ўқувчиларни қидириб топиш, ўқитиш, тарбиялаш дастури ишлаб чиқилган эди. Ҳозир бундай ўқувчиларни аниқлаш мақсадида профессор Б.Қодиров раҳбарлигидаги «Истеъдод маркази» ва унинг вилоятлардаги бўлимлари фаолият кўрсатмоқда.

Мустақиллик йилларида таълим мазмунини янгиланишини ҳисобга олиб вазирлик ҳайъати томонидан таълим истиқболини яхшилашга хизмат қиладиган бир қатор муҳим ҳужжатлар тасдиқланди. Улар орасида «Республикада умумий ўрта таълим концепцияси», «Ўзбекистон умумий таълим мактаблари», «Катталар таълим марказлари» (КТМ), мактаб лицейлар, интернатлар, гимназияларнинг Низомлари бор. Булардан ташқари 12 ўқув предметлари бўйича ҳам концепциялар яратилиб тасдиқланди.

Республикамизнинг ўз мустақиллигини қўлга киритиши, «Таълим тўғрисида», «Давлат тили тўғрисида» ва «Лотин ёзувига асосланган ўзбек алифбосини жорий қилиш тўғрисида»ги қонунларнинг қабул қилиниши муносабати билан ўқув муассасалари олдида мавжуд дарсликларни тубдан қайта ишлаб чиқиш вазифаси турар эди. Бу катта вазифани кенг илмий жамоатчиликнинг, олимларнинг фаол сафарбарлигини таъминламай туриб, ишни пухта режа асосида ташкил этмай туриб амалга оширишни тасавур қилиб бўлмайди. Шу туфайли ўзбек тили ва адабиёти йўналишида профессор Умарали Норматов, тарих ва жамиятшунослик фанлари бўйича академик Аҳмадали Асқаров раҳбарлигида муаллифлар гуруҳи иш олиб бордилар. Ўзбек тилида нашр этилган дарсликлар қозоқ, тожик, туркман, қирғиз тилларига таржима қилиниб, «Шарқ» нашриёти орқали чоп этилиб, шу миллатлар яшайдиган ҳудудларга юборилаяпти.

Мана уч йилдирки, вазирликнинг 40—буйруғига асосан республика мактабларининг 2—11 синф ўқувчиларининг билими давлат компонентига кирувчи 7 асосий предметлардан ёзма ишлар олиш йўли билан синаб кўриляпти. 1995—96 ўқув йилида бундай ялпи текширувга республика мактабларининг 4 млн 667 минг ўқувчилари қамраб олинди. Ўқувчиларнинг ёзма ишларида кўрсатган натижаларини давлат тест марказининг 1995 йилги ўқув юртларига талабалар қабул қилиш синовлари натижаларига яқин бўлди.

Бугунги кунда ўқувчиларни иқтисодий билимлар билан қуроллантириш давр талабига айланди. Иқтисодий билимларни Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳри ва вилоятларида мактабгача тарбия муассасаларидан бошлаб, ушлуксиз таълимнинг барча босқичларида ўқувчиларнинг ёш хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда фанлар таркибида ва алоҳида фан сифатида ўқитилмоқда.

Узбекитсон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 407—сонли қарорига мувофиқ, Вазирларлик Республика банклар ассоциацияси билан ўамкорликда «Махсус банк синфларини ташкил этиш ҳақида»ги қўшма буйруғи қабул қилинди. Буйруққа асосан 1996—97 ўқув йилидан бошлаб, республика вилоятлари мактабларидан 36 та банк синфлари ишлайди.

Республикамизнинг ўз мустақиллигини қўлга киритиши, шу муносабат билан вужудга келган ижтимоий—иқтисодий жараёнлар ва республика манфаатларини ҳисобга олган ҳолда педагогик таълим мазмунини ўзгартириш бўйича муайян йўналишдаги ишлар олиб бориляпти.

Вазирлик ихтиёридаги 6 педагогика институти, 33 педагогика билим юрти ва 3 та индустирал—педагогика техникумларида мутахассислар тайёрланаяпти. Педагогика олий, ўрта—махсус таълимдаги узлуксизлик консепцияси талабларига мувофиқ педагогик институтларида икки босқичли «бакалавр, магистр) кадрлар тайёрлаш жорий қилинган.

Узбекистон мустақиллигининг 5 йиллигига атаб «Ўзбекистон —Ватаним маним» қўшиқлар танлови, «Ижодкор ўқитувчилар» анжумани ўтказилди.

Беш йил мобайнида «Мактабдан ва синфдан ташқари тарбиявий ишлар Консепцияси» (1993 йил), «Маҳалла, мактаб, оила» (1994 йил), «Ёшлар сиёсатига оид Консепция»(1996 йил), «Сув ва болалар дастури» (1995 йил), «Болалар истироҳат боғлари» тўғрисида Низом, «Мактабдан ташқари муассасалар кутубхонаси ҳақида Низом»,»Болалар мураббийси» синф раҳбарларининг ва директор мувининг Низомлари, экология дастури , экология ва аёл, ватанпарварлик тўғрисида Дастур ва Консепциялар ишлаб чиқилди.

Республика Президенти Ислом Каримов ўқитувчи меҳнатини қадрлаш, уларни ижтимоий ҳимоялашга жиддий эътибор бермоқда. Ўқитувчилар маошини ошириш, уларга турли ижтимоий имтиёзлар бериш бўйича Республика Президенти қатор Фармонлар чиқарди. Булар ўқитувчиларга яшаб турган уйларини хусусийлаштириб бериш, шахсий уй—жой қуриш учун биринчи навбатда ер участкалари ажратиб бериш, шаҳар транспортидан бепул фойдаланиш, коммунал хизматлар, сув, электр энергиясидан шаҳарларда 50 фоиз, қишлоқ жойларида эса бепул фойдланиш ва бошқа имтиёзлар ўқитувчи шахсига чинакам ғамхўрликнинг ифодасидир.

Бироқ, таълим муассасалари фаолиятида бир қатор камчилик ва муаммолар ўз яшовчанлигини давом эттирмоқда. Булар болалар боғчаларини турли баҳоналар билан ёпиб қўйилиши, таълим объектларини қуриб фойдаланишга топширишни кечиктирилиши, ўқитувчи кадрларнинг юборилган иш жойларига етиб бориши қийинлашаётганлиги, болалар боғчалари ва мактабларнинг озиқ—овқат маҳсулотлари билан таъминлашни яхши йўлга қўйилмаганлиги, ўқув моддий—техник базасининг секинлик билан ривожланаётгалиги, айрим таълим муассасаларининг эскича ишлаш ҳолатидан тамом чиқа олмаётганликлари ва бошқаларда намоён бўлмоқда.

Педогог кадрлар қўнимсизлиги ҳам ташвишли ҳолдир. Ўтган ўқув йилида 21 миннг ўқитувчи педагогик ишни тарк этди. Шундан 5189 таси узроиз тижорат ва бошқа соҳаларга ўтиб кетди.

Республикамиз ўқув муассасаларига қарийб 19 минг ўқитувчи етмаётган бир пайтда ишга юборилган 14051 ёш педагогдан 2,4 мингтаси иш жойига етиб келмади.

1996—97 ўқув йилида таълим муассасаларининг бутун диққат эътибори Президент Ислом Каримов томонидан халқ депутатлари Самарқанд, Қашқадарё ва Хоразм вилоятлари Кенгаши сессияларида қайд этилган таълим муассасалари фаолиятидаги нуқсонларни изчиллик билан бартараф этиш, шу мақсадда тузилган тадбирларни тўла бажарилишини таъминлашимиз зарур.

Ватан манфаатлари биздан маънавий баркамол инсонни тарбиялаб бериш тизимларини такомиллаштириш, миллий уйғониш ғоялари асосида маънавий ва аҳлоқий жиҳатдан янги авлодни вояга етказишни талаб этмоқда.

Ж.ЙЎЛДОШЕВ,
Ўзбекистон Республикаси халқ таълими вазири.

> *«Биз ёш авлодни болалар боғчасига қатнаётган давридан бошлаб халқимизнинг асрлар давомида шаклланган Шарқ педагогикаси, умумбашарий қадриятлар асосида тарбиялашимиз лозим. Бозор муносабатига ўтиш даврида талабаларга иқтисодий билимларни маркетинг, менежмент, бизнес соҳасида, бизнинг иқтисодий ривожланишимизда бу тушунчаларнинг моҳияти ва роли борасида кўпроқ билим беришимиз мақсадга мувофиқдир. Уларга чет тилларини мукаммал билиб олишлари, эркин мулоқот қилишлари учун барча шарт—шароитларни яратиб беришимиз керак. Бу бизнинг жаҳон миқёсига чиқишимизда муҳим омил бўлиб хизмат қилади».*
>
> *И. КАРИМОВ.*

ФАКТ ВА РАҚАМЛАР

Ўтган беш йил таълим муассасаларининг ўқув моддий базаларини мустаҳкамлаш ишида ҳам сезиларли ўзгаришлар йили бўлди. Мактабларимизга ўқув ҳисоблаш техникалари, турли русумдаги компьютерлар кириб кела бошладилар. 1993 йилда республика мактабларида 4076 синф комплектидаги компьютерлар ўрнатилган бўлса, 1996 йилга келиб уларнинг сони 5040 тага етди. Мактабларга IBM, Ямаха, ДАЕWOO каби энг такомиллашган, замонавий компьютерлар кириб келди.

****

Қорақалпоғистон Республикаси ва барча вилоятларда компьютерларни таъмирлаш ва уларга сервис хизмати кўрсатишни яхшилаш мақсадида республика «Ўзучавтоматика» ташкилотининг бўлимлари очилди. Ўзбекистон халқ таълими вазирлиги ва вилоят халқ таълими бошқармалари ўртасида ўзаро ахборотлар узатувчи «Модем» тизими жорий қилинди.

****

1992—1993 ўқув йили 46 номда 18242000 нусхада, 1993—94 ўқув йилида 63 номда 22446900 нусхада, 1994—1995 ўқув йилида 60 номда 19191400 нусхада, 1995—1996 ўқув йилида 70 номда 2600000 нусхада янги оригинал дарсликлар чоп этилиб, ўқув муассасаларига юборилди. 1996—97 ўқув йили учун 71 номда 22 млн .616 минг нусхада дарсликлар чоп этилиб, жойларга юбориш режалаштирилди. Бу вазифа ҳозиргача 89 фоизга уддаланди. Қолган 5 номдаги 6 млн нусхадаги дарсликлар шу йилнинг 20 августигача чоп этилиб, жойларга юборилади.

****

Ҳунар таълими муассасаларида ижтимоий фойдали маҳсулотлар ишлаб чиқариш ҳам амалга оширилаяпти. Бугунги кунда 270 га яқин ҳунар билим юртларининг саноат маҳсулотлари, халқ истеъмоли моллари, пуллик хизмат кўрсатиш ёки қишлоқ хўжалик маҳсулоти етиштириш ҳисобига қўшимча даромад қилиш, 120 га яқин турдаги маҳсулотлар ишлаб чиқаришга имконият бор.

Устахоналар, ўқув хўжаликлари,ташкил этилган корхоналар, хўжалик ҳисобидаги участкалар имкониятидан самарали фойдаланиш, аҳолига пуллик хизмат кўрсатиш, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш ҳисобига 1992 йилда 70 млн. сўм, 1993 йилда 1,4 млрд. сўм купон, 1994 йилда 19,9 млн, сўмлик, 1995 йилда 10,7 млн.сўмлик маҳсулот ишлаб чиқилди. Улардан қўшимча бюджет, ўқувчилар, педагоглар иш ҳақига қўшимчалар бериш йўлида фойдаланилаяпти.

****

Ўтган 5 йил муддатда мактабдан ва синфдан ташқари ишларнинг ҳам янгиланиш ва такомиллашиш йиллари бўлди. Шу йиллар мобайнида республикамизда мактабдан ташқари муассасалар сони 38 тага кўпайиб, улардаги ўқувчилар сони эса 256 мингдан 437 мингтага кўпайди. Бу соҳада ҳам болалар ижодкорлиги, иқтидорини юзага чиқариш йўналишида ишлар олиб борилди. Турли танловлар, мусобақалар, слётлар, кўрик—танловлар ўтказилди. Марказий Осиё Республикалари ўқувчилари ўртасида фольклор фестиваллари ва техникага оид спорт мусобақалари ўтказиш анъанага айланди.

****

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1996 йил 17 январдаги 27—сонли қарорини таълим муассасалари ҳаётига татбиқ қилиш мақсадида «Ўзбекистон таълим муассасаларида футболни ривожлантиришнинг 1996—2000 йилгача бўлган тадбирлари» ишлаб чиқилиб, вазирлик ҳайъати мажлисида тасдиқланди.

****

Ҳозиргача 120403 педагогларнинг давлат ва ташкилотлар томонидан берилган уйлари бепул хусусийлаштирилди, 35841 кишига шахсий қурилиш учун ер участкаси ажратиб берилди, 489256 педагоглар имтиёзли коммунал хизматдан фойдаланаётирлар, 83353 ўқитувчи шаҳар транспортидан бепул фойдаланаяпти.

Етти иқлим нафаси

МДҲ МАМЛАКАТЛАРИДА

Россия Федерацияси Хавфсизлик кенгашининг котиби Александр Лебедь тинчлик ўрнатиш бўйича янги ваколатлар олиб, кеча Чеченистонга келди. А.Лебедга бу ерда Россия ҳарбий қўмондонлари ҳамда Москва томонидан қўйилган чечен раҳбарлари билан можарога барҳам бериш имкониятларини муҳокама этиш мақсадида учрашмоқчи эканини айтди. Президент Б.Ельцин А.Лебедга Чеченистондаги барча Россия қўшинларини назорат қилиш ҳуқуқини берувчи декретга имзо чекди.

Чоршанба куни Грознийда жанглар бирмунча тинди. Россия қўшинлари ва чечен жангарилари ярадорлар ва асир олинганларни ўзаро алмашиш имконига эга бўлдилар. Хайрия ташкилотлари ҳам шаҳар фуқароларига инсонпарварлик ёрдами беришга улгурдилар. Бироқ, айирмачиларнинг айтишича, Грознийдан ташқарида Россия авиацияси шаҳарни тарк этиб кетаётган қочоқларни бомбардимон қилган.

****

Татаристон Президенти Минтемир Шаймиев Чеченистонда тинчлик ўрнатиш учун эркин сайловлар ўтказиш фикрини билдирди. Бундан олдин ҳам у Россия қўшинларининг Чеченистонга олиб кирилиши муносабати билан у ердаги ҳарбий ҳаракатларни кўп марталаб қоралаб чиққанди. Кейинчалик у можарони тинч йўл билан ҳал қилиш таклифи билан бир неча бор Россия раҳбариятига мурожаат қилганди. Ҳозирги вазиятда Чеченистонда аҳволни яхшилаш учун нима қилиш мумкин, деб берилган саволга жавоб бериб, Татаристон Президенти, Чеченистонда ҳарбий ҳаракатларни батамом тўхтатиш ва қўшинларни олиб чиқиб кетиш ташаббуси Президент Б.Ельцин ва Россия ҳукуматидан чиқиши керак, деди. Дастлаб қарама—қарши томонларда бир—бирларига озгина бўлса ҳам ишонч туғилишига эришиш керак. Чеченистонда ўтказиладиган эркин сайловлар, дейди М.Шаймиев, ундан кейинги муҳим қадам бўлади.

****

МДҲ мамлакатлари мудофаа вазирлари, НАТО таркибининг кенгайиши жаҳонда янги қуролланиш пойгасини вужудга келтириши мумкин, дея баёнот беришди. Москвада тўпланган мудофаа вазирлари имзолаган ахборотда айтилишича, НАТОнинг кенгайишига ҳарбий хавф сифатида қаралади. Россия НАТОнинг кенгайишига қатъий қаршилик билдириб, МДҲ бошқа давлатларини коллектив хавфсизлик блокини тузишни тезлаштиришга даъват этмоқда. Бироқ, Украина мудофаа вазири Кузмик, бу масала Президент Л.Кучма томонидан кўриб чиқилиши керак, дея ахборотга имзо чекишдан бош тортди.

****

Бельгиянинг «Трактабел» энергетика компанияси асосий электр станцияларидан бирини Алматига электр энергиясини узатувчи тизим билан бирга қўшиб сотиб олди. Қозоғистон ҳукумати республикадаги энг йирик электр станцияларидан бирининг контрол пакетларини «Эй—И—Эс—Сантри» америка—исроил компаниясига сотди. Энергетика вазирлигининг маслаҳатчиси Георгий Понасабулунинг айтишича, чет эл инвесторлари мамлакат энергетика тизимини қайта тиклаб беришлари мумкин. Энергия ишлаб чиқарувчиларни ҳимоя қилиш учун, деди у, режа тузувчиларимиз энергия нархини оширишга мажбур бўлишди. Бироқ, оширилган нархлар ҳам баъзан таннархдан паст бўлиб қоларди. Иқтисодий қийинчилик оқибатида кейинги йилларда Қозоғистонда электр энергияси ишлаб чиқариш 30 фоизга камайган. Энергия танқислигини четдан сотиб олиш 2,5—3 баравар қимматга тушаётганди. Шунинг учун энергетика корхоналарини хусусийлаштириш ва инвесторларга сотишга қарор қилинган.

****

Тожикистоннинг Тавил дара туманида ҳамон отишмалар тинмаяпти. Халқаро кузатувчиларнинг у ердаги аҳволни батафсил ўрганишлари учун Тожикистон ҳукумати уларнинг хавфсизлигини таъминлашга кафолат бера олмади. Шу муносабат билан БМТнинг бу ердаги вакили Дитрих Мерим Тавил дара шарқида турган 25 минг қочоқ тақдири учун ташвишланаётганини билдирди. У, шунингдек ҳарбий ҳаракатлар ҳарбий асрларни ўзаро алмашишга имкон бермаётгани, уларнинг кўпчилиги дори—дармон, тиббий ускуналар йўқлиги туфайли ўз жонларини сақлаб қолишлари даргумонлигини таъкидлади.

ХОРИЖДА

АҚШнинг Сан—Диего шаҳрида бўлиб ўтган республикачилар партияси съезди ўзининг кечаги якунловчи мажлисида Роберт Доулни Президентликка ва Нью—Йорк штатининг собиқ когрессмени Ж.Кемпни вице—президент лавозимига номзод сифатида расмий эълон қилди. Сўзга чиққан делегатлар Б.Доулнинг иккинчи жаҳон урушидаги хизматлари ва унинг Вашингтондаги мансаб пиллапоялари рўйхатини келтиришди. Тўрт кун давом этган съезднинг ёпилиши олдидан кеча Б.Доул ва Ж.Кемп ноябрдаги сайловларда номзод сифатида қатнашишга розилик билдириб сўзга чиқдилар.

****

Женевада ядро қуроли синовларини ман этиш бўйича шартнома лойиҳасини Ҳиндистон унга вето қўйганидан сўнг мағлубиятдан сақлаб қолишга қаттиқ уринилмоқда. Ҳиндистон ветоси БМТнинг қуролсизланиши масалалари бўйича Женева конференциясида масалани Бош Ассамблеяга тақдим этиш учун зарур бўлган якдилликка эришилмаганини англатади. Ҳиндистон ва Эрон, афтидан, кечаги ялпи мажлисда якдилликка эришилишини истамаганлар чоғи. Бироқ, Қўшма Штатлар Шартнома лойиҳасини маъқуллаш жараёнини якдилликка эришмай туриб ҳам олға силжитишга уринишларини билдирган.

****

Фаластин ва Исроил вакиллари 6 йиллик танаффусдан сўнг илк бор Қуддусда учрашдилар. Томонларнинг ҳар бири тинчлик битимини бузганликда бошқа томонни айблади. Исроил фаластиниликларни Қуддуснинг араб қисмида сиёсий фаолиятни кучайтирганликда айблади. Фаластиниликлар ўз навбатида Исроилни Иордан дарёсининг ғарбий қирғоғида яҳудийлар шаҳарчаларини кенгайтириб, тинчлик жараёнини тўхтатиб қўйганликда айблашди. Фаластинлар раҳбари Я.Арафат яҳудийлар шаҳарчаларини кенгайтиришга тусиқ қўйишни сўраб, АҚШ Президенти Б.Клинтонга мактуб йўллаган. Қўшма Штатлар Давлат департаменти яҳудийлар шаҳарчаларининг кенгайтиришига қарши эканлигини аниқ баён қилди. Департамент вакилининг айтишича, Вашингтон бу масала юзасидан ўз нуқтаи—назарини билдиришни Исроилдан талаб қилган.

****

Литва Президенти Алгидрас Бразаускас икки давлат ўртасидаги алоқаларни яхшилаш мақсадида Россияга расмий ташриф буюрмоқчи эканлигини билдирди. Литва газетасига интервьюсида А.Бразаускас қўшнилар билан яхши муносабатлар ўрнатиш Болтиқ бўйи мамлакати хавфсизлигини таъминлашнинг муҳим кафолатидир, деди. Унинг айтишича, фақат НАТО ёрдамида хавфсизликни таъминлаш мумкин деб ўйлаш хато бўларди. Литва, Латвия, Эстония НАТОнинг кенгайтирилган таркибига киришни хоҳлайдилар. Россия НАТОнинг Шарққа қараб кенгайишига қаршилик билдириб келмоқда.

Жаҳон матбуот агентликлари хабарлари асосида

Касаба уюшмаларида

ЁРДАМ УЧУН РАҲМАТ ДЕМОҚДАЛАР

«Ғазалкентойна» очиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятида ишловчиларни ижтимоий ҳимоялашга алоҳида диққат—эътибор билан қаралиб бир қанча ибратли тадбирлар амалга оширилмоқда. Жумладан, «Соғлом авлод учун» дастурини бажариш йўлида, истиқболни ўйлаб 150 ўринли «Она ва бола» пансионати, 140 ўринли болалар боғчаси қурилиши олиб борилмоқда. Шу билан биргаликда «Ғазалкентойна» туман марказий шифохонаси билан шартнома тузган. Унга мувофиқ корхона шифохонани таъмирлашга ҳисса қўшиб боради. Бунинг ҳисобига даволаш муассасаси ҳар ойда ҳиссадорлик жамиятига икки ўрин ажратиб беради.

— Биз ишчи—хизматчиларни соғломлаштириш, ишлаб чиқариш маиший шароитини яратиб бериш, умуман ижтимоий—иқтисодий ҳимоялаш масалаларига масъулият билан қарашга интиламиз, — дейди «Ғазалкентойна» касаба уюшма қўмитасининг раиси Л.Ряснова, — бу борада маълум тадбирларни ишлаб чиққанмиз. Уларнинг бажарилиши касаба уюшма йиғилишларида муҳокама этилиб, қабул қилинган қарорларнинг ижроси устидан қатъий назорат ўрнатилади.

Ҳақиқатдан ҳам мазкур корхонада касаба уюшмаси меҳнаткашларни ижтимоий ҳимоялаш юзасидан яхшигина тажриба тўпланган. Корхонада кам таъминланган, кўп болали оилалар, уруш қатнашчилари ва байналминалчи жангчилар алоҳида—алоҳида рўйхатга олинган. Уларга керакли вақтда кўмак бериб борилади, эҳтиёжига қараб бепул тушки иссиқ овқатлар ташкил этилади. Шунингдек, қурилиш материалларидан кўмак берилиб, моддий ёрдамлар кўрсатилади.

Корхонада 460 бола учун нафақа берилади. Ижтимоий ҳимояга муҳтож мактаб ўқувчиларидан 150 нафарига вақти—вақти билан моддий ёрдам ташкил этилади.

Касаба уюшма қўмитаси ҳузурида ёрдам комиссияси тузилган бўлиб, ишчи—хизматчи моддий ёрдамга муҳтож бўлиб қолса ушбу комиссияга мурожаат этади.

Шунингдек, касаба уюшма қўмитаси жамоанинг меҳнатдан сўнг дам олишини ташкил этиш йўлида ҳам яхши ишлар олиб бораяпти. Санаторий, дам олиш уйларига йўлланмалар берилади. Турли маданий тадбирлар уюштирилади.

Корхона аҳли Ўзбекистон Республикасининг 5 йиллигини меҳнатда муносиб кутиб олишга интилмоқда.

Б.ПЎЛАТОВ,
Тошкент вилояти касаба уюшмалари кенгаши матбуот марказининг мудири.

Иқтисодиёт хабарлари.

ГИЛАМ ЦЕХИ ИШГА ТУШДИ.

Фориш тумани чорвачиликка, хусусан қўйчиликка ихтисослашганлиги сабабли бу ердаги хўжаликларда ва аҳоли қўлида катта миқдорда жун мавжуд. Бу хом ашёдан ҳар ким ўзи билганича фойдаланиб келарди. Чимқўрғонликлар эса «Чимқўрғон» кооператив хўжалиги қошида гилам цехи очиб, жундан гилам тўқишга киришдилар. Цехга Тасбике Муллабекова етакчилик қила бошлади.

Гилам цехи жамоаси аҳоли қўлидаги ортиқча жунларни сотиб олиб, уни йигиришаяпти, ранг бериб, сўнгра тўқишаяпти.

Чимқўрғон гиламлари айни кунларда савдо расталарига чиқарилмоқда.

Алибой ЭРГАШЕВ.

Илғор тажриба мактаби

ЖАМОА ШАРТНОМАСИ МАСЪУЛИЯТИ

Мустақил Ўзбекистонда амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш касаба уюшмалари ҳаётида муҳим ўрин тутади. Бу масала касаба уюшмалари Сирдарё вилояти Кенгашининг доимий диққат марказида турибди. Касаба уюшмалари вилоят Кенгашининг яқинда бўлиб ўтган раёсат мажлисида 7—қурилиш трести ҳиссадорлик жамиятида жамоа шартномасининг бажарилиши муҳокама қилинди.

Мазкур масалани ўрганиш якунлари шуни кўрсатдики, касаба уюшмалари республикамизда амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш жараёнида ўз ўрни ва вазифаларини теран англаб, самарали фаолият кўрсатмоқдалар. Ҳиссадорлик жамияти мисолида шундай қатъий хулосага келиндики, илгари тарқоқ ҳолда фаолият кўрсатиб келган 8 та касаба уюшма қўмиталари ҳозир шу корхона бирлашган касаба уюшма қўмитасининг таркибини ташкил қилади. Иқтисодий қийинчиликларга қарамасдан, жамиятжа жамоа шартномаси туфайли пудрат ишлари дастурини 103,6 фоизга бажаришга эришилди, меҳнатга ҳақ тўлаш жамғармаси 3,1 марта кўпайди. Ҳар бир қурувчининг ўртача ойлик маоши 1710 сўмни ташкил этди.

Тадбиркорлик билан амалга оширилган фаолият натижасида қўлга киритилган 1 миллион 30 минг сўмлик соф фойда ишлаб чиқаришни ривожлантиришга, бирдамлик жамғармасини мустаҳкамлашга, заҳира жамғармасини яратишга ва ҳиссадорларга даромадлар тўлашга ажратилди.

Ўтган йилнинг якунлари бўйича ҳар бир ишчига 100 сўм—у 86 тийиндан даромадлар тўланди. Соф фойда ҳисобидан 11 нафар ҳиссадор қурувчига йўлланмалар берилди ва улар ўз саломатликларини мустаҳкамладилар. Умуман олганда, ўтган йили меҳнаткашларни ижтимоий ҳимоя қилишга 187 минг сўм маблағ сарфланди.

Бундай ютуқлар сири нимада?

— Бу ерда бирорта сир йўқ,— дейди 7—қурилиш тресті ҳиссадорлик жамияти бошқарувининг раиси Нуриддин Уринов,— Ҳамма гап касаба уюшма қўмитамиз билан ҳамкорликда. Жорий йилнинг 4 март куни бутун меҳнат жамоамиз иштирокида анжуман ўтказдик, ўтган йилга якун ясаб, 1996—1997 йилларга янги жамоа шартномасини туздик. Янгиликни ходимларимизга тушунтирганимиз натижасида 1030 минг сўм миқдорида соф фойда олдик. Шундан 25 фоизи ишлаб чиқаришни кенгайтиришга сарфланди. 15 фоизидан заҳира маблағ жамғармасини туздик. Ҳамма қурувчиларимиз ўтган йилги фаолиятимиз якунларидан мамнун бўлиб, мустақил Ўзбекистоннинг 5 йиллигини янада юқори кўрсаткичлар билан кутиб олишга аҳд қилганмиз.

Биз ҳиссадорлик жамияти ишчи ва хизматчиларини ижтимоий ҳимоялаш масаласи билан ҳам қизиқдик. Ҳозир трестда ходимларнинг меҳнат таътилларига 6 кундан 12 кунгача қўшимча кунлар берилмоқда. Жамоа шартномасида белгиланганидек, бирлашган касаба уюшма қўмитаси жамият бошқаруви кенгаши ва кузатув ҳайъати таркибида ўз вакилларига эга. Улар акцияларни долатли тарзда тарқатишда, даромадларни ҳисоб—китоб қилишда ва тўлашда фаол қатнашмоқдалар.

Таҳлилларнинг кўрсатишича, акцияларни тарқатиш тўғрисидаги Низомга мувофиқ ҳар бир қурувчининг ишлаб чиқаришга қўшган ҳиссаси, шу трестдаги иш стажи ва сифатига кўра қиймати 250 сўмдан бўлган акциялар, 250, 125 ва 47 сўмдан қилиб сотилди. Сотиш учун чиқарилган жами 6415 та акцияларнинг 4619 таси ёки 72 фоизи меҳнат жамоаси аъзоларига, 26 фоизи давлат мулки қўмитасига сотилган бўлса, 2 фоиз акциялар очиқ савдога чиқарилди. 40 дона акция эса жамият ҳисобидан Тошкентдаги 22—болалар уйининг тарбияланувчиларига ажратилди.

Ҳиссадорлик жамиятида меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги бўйича тасдиқланган мажбуриятлар мукаммал бажарилмоқда. Унга асосан ишга янги қабул қилинаётган ишчиларга бевосита иш жойида йўл—йўриқлар берилмоқда. Белгиланган тартиб асосида ишчиларнинг меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги бўйича билимлари текшириб турилади.

1995 йилда барча ишчилар учун 140 минг 400 сўмлик 450 та махсус кийимлар, салкам 50 минг 980 сўмлик 2 минг 786 жуфт қўлқоп, 8 минг 543 сўмлик 1100 кило хўжалик совуни сотиб олинди. Оммавий—маданий тадбирлар учун 30 минг 332 сўм маблағ сарфланди. Шундан 13 минг 848 сўми маъмурият томонидан касаба уюшмалари ҳисобига ўтказилди.

Ходимлар меҳнат таътилига чиққанда, Чернобил АЭСи ҳалокати оқибатларини бартараф қилишда қатнашганларга корхона маблағлари ҳисобидан моддий ёрдам ажратилмоқда. Ўтган йили санаторий ва санаторий—профилакторийларда 11 киши соғломлаштирилди. Бунда йўлланмалар нархининг 80 дан 100 фоизгача миқдори шартномага мувофиқ маъмурият маблағлари ҳисобидан тўланди. Умуман трест бўйича ўтган йили ижтимоий ҳимояга 187 минг сўм маблағ ишлатилди.

Амалдаги йилга мўлжалланган жамоа шартномаси 6 бўлим ва 18 та банддан иборат бўлиб, ишлаб чиқаришни юксалтириш, ходимларнинг касб маҳоратини ошириш, иш билан банд, иш ва дам олиш вақти, меҳнатга ҳақ тўлаш, меҳнат интизоми ва меҳнатни муҳофазалаш, соғломлаштириш масалаларини ўз ичига олади.

Бундан ташқари жамоа шартномасида ўз маблағлари ҳисобига қўшимча имтиёзлар ҳам қабул қилинган. Масалан, иш ҳақи давлат томонидан белгиланган миқдордан 1,75 марта юқори қилиб тайинланган. Иш шароити учун 15 дан 25 фоизгача, туман коэфиценти бўйича эса 15 фоиз қўшимча ҳақ тўланади.

Ходимларнинг касби, лавозими ва иш стажидан қатъий назар, уларнинг барчаси учун асосий меҳнат таътили 18 кун қилиб белгиланган. Иш шароити учун 6 кун ва меҳнат стажи учун 6 кунгача қўшимча таътиллар бериш кўзда тутилган ва бу шарт амалга оширилмоқда.

Ходимларнинг шахсий хонадонларини таъмирлаш учун пулли хизмат кўрсатиш режасига асосан 50 фоиз арзонлаштирилган нархларда қурилиш ашёлари ва техник воситалари ажратиш кўзда тутилган.

Жамоа шартномасининг бажарилиши ҳиссадорлик жамияти бошқарув кенгаши ва бирлашган касаба уюшма қўмитасининг қўшма мажлисида ҳар чоракда кўриб чиқилмоқда. Ҳар йили икки марта меҳнат жамоасининг умумий анжумани ўтказиб борилади ва унда ҳисобот берилади.

Бироқ амалга оширилган ишлар билан бир қаторда айрим камчиликлар ҳам йўқ эмаслиги маълум бўлди. Масалан, 1995 ва 1996 йилларда асосий пудрат дастури ошириб бажарилган бўлса ҳам 1995 йилда 1994 йилга нисбатан 86 фоиз, 1996 йилнинг ўтган тўрт ойи бўйича 1995 йилнинг 4 ойига нисбатан 97 фоиз ўсишга эришилмаган.

Асосий мажбуриятлардан бири бўлган иш ҳақи белгиланган вақтдан 1—2 ой кечиктириб борилмоқда. Ўтган йили ҳаммаси бўлиб 5 нафар бола соғломлаштириш оромгоҳларига юборилган, холос.

Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги бўйича муҳандиснинг эътиборсизлиги сабабли қурилиш бригадалари тиббий дори қутилари билан етарлича таъминланмаган.

Айни вақтда ҳиссадорлик жамияти бошқаруви кенгаши ва бирлашган касаба уюшмаси қўмитаси қўлга киритилган муваффақиятларни мустаҳкамлаш, иқтисодиётни барқарорлаштириш ва ишлаб чиқаришнинг юксалишини таъминлаш, мавжуд камчиликларни тугатиш юзасидан зарур чора—тадбирларни амалга оширмоқдалар.

Гулистон шаҳридаги бу 7—қурилиш тресті ҳиссадорлик жамияти Ўзбекистон мустақиллигининг 5 йиллигини муносиб кутиб олиш борасида катта марраларни кўзлаб меҳнат қилмоқда.

Пиримқул ДЎСТМАМАТОВ,
касаба уюшмалари Сирдарё вилояти Кенгаши ташкилий ишлар бўлимининг мудири.

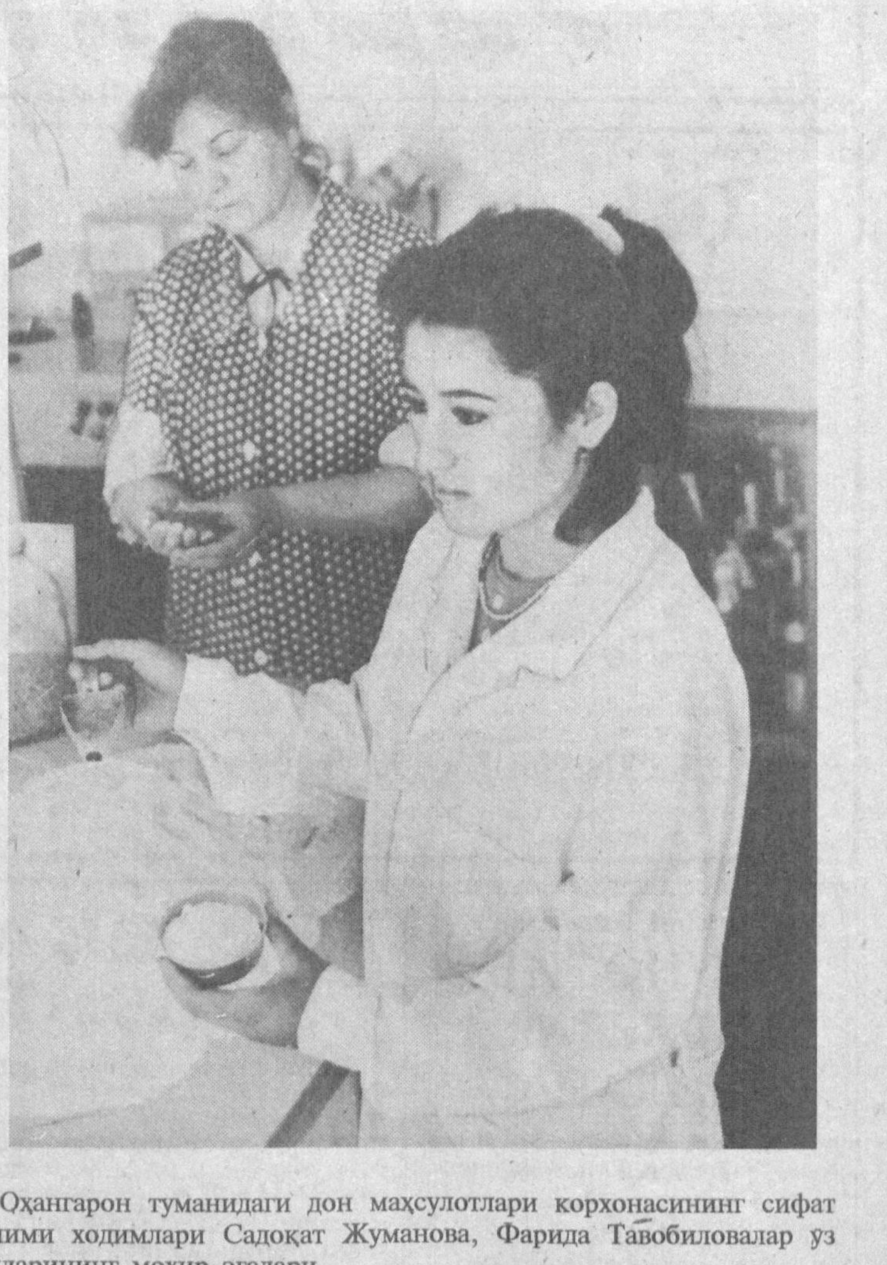

Оҳангарон туманидаги дон маҳсулотлари корхонасининг сифат бўлими ходимлари Садоқат Жуманова, Фарида Табобиловалар ўз ишларининг моҳир эгалари.

Суратда: муҳандис-деклорант Фарида Тавобилова ва техник лаборант Садоқат Жуманова иш устида.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

Долзарб мавзу

«БОЗОРГА, ОМАДНИ СИНАШ УЧУН ЭМАС!»

«Бугун дадил айтиш мумкинки, республика, вилоят ва ишлаб чиқариш даражасида ислоҳотчилар командаси, эътиқоди бир, маслакдош кишилар командаси шаклланa бошлади... Бу инсонлар учун давлат манфаатлари, иш манфаатлари, халқ манфаатлари ҳамма нарсадан ҳам устунроқдир».

(Президент И.Каримовнинг 1996 йил 25 июлда Вазирлар Маҳкамасида сўзлаган нутқидан)

Рақобатсиз бозор ибораси қўпол жарангласа ҳам айтаманки, истеъмолчини ҳақоратлайди. Нега шундай? Сабаби шундаки, рақобатчисига эга бўлмаган мулкдор (хоҳ у ишлаб чиқарувчи, хоҳ савдо ходими бўлсин) бозорда ўз ҳукмронлигини ўтказади, товар—хизматта белгиланган нарх қанчалик адолатсиз бўлмасин, истеъмолчида танлаш имконияти бўлмагандан кейин, у мажбурий харидорга айланади—қолади. Бозор иқтисодиётига ўтишгача бўлган давримизни олайлик. Дўконларда маҳаллий саноатимизда ишлаб чиқарилган кийим—кечак, пойабзал, техника—технология буларди. Танлаш ҳуқуқидан маҳрум этилган истеъмолчилар ё бу маҳсулотларни харид этишга мажбур бўлардилар, ёки хорижда тайёрланган сифатли, пухта маҳсулотларни аллақандай йўллар билан таниш—билишлар воситасида сотиб олишарди. Эсимизда бор,»импортний» маҳсулотлар асосан махфий йўллар орқали ёки бирор масъул ходим командировкага чиқиб келганидан сўнг «пайдо» бўлар эди.

Республикамиз иқтисодиётидаги ислоҳотлар, қолаверса, жаҳон тараққий этган мамлакатлари сафидан ўрин олиш учун бўлаётган саъй—ҳаракатлар бозорни маданийлаштириш, рақобатни кучайтиришни талаб этаётир. Шу мақсадда 1993 йилдаёқ республика молия вазирлиги таркибида монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш Бош бошқармаси тузилган эди. Эндиликда давлатимиз бу соҳада олға томон яна бир қадам қўйди—Президентимизнинг шу йил 15 майдаги Фармони билан мазкур бошқарма негизида молия вазирлиги ҳузуридаги Монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш қўмитаси ташкил этилди. Сўнгги маълумотларга кўра, ҳозир республикада тўққиз юздан зиёд монополист корхона бор. Қўмитамизнинг асосий вазифаси ана шу корхоналарни майдалаштириш, эркин рақобат шароитида фаолият юритишга йўл очишдан иборат. Бунинг учун қўмитамиз тармоқ ва минтақа дастурини тайёрламоқд. Давлат мулк қўмитаси билан биргаликда товар ва молия бозорларида рақобат муҳитини яратиш бўйича ягона услубий ёндашув ишлаб чиқилаётир.

Маълумки, бутун ишлаб чиқаришнинг республика бўйича 35 фоиз улуши тўғри келган корхона монополист ҳисобланади. Демак, бу монополист хўжалик субъектлари мамлакатда ўз сиёсатларини юргизишга, товар ва хизматлар таннархини белгилашда суистеъмолчиликларга йўл қўйишга ҳаракат қиладилар. Ишлаб чиқарувчи таннарх белгилашда, сотувчи—воситачи эса харид нархини белгилашда адолатсизлик қилсалар, истеъмолчилар ҳуқуқи сўзсиз паймол қилинган бўлади. Бундан ташқари монопол хўжалик субъектлари ўз товар—хизматларига ишончли кафолат бермайдилар, истеъмолчи моддий—маънавий зарар кўрганда уни қоплаш бўйича бирорта амалий иш бажармайдилар. Шунинг учун қадимда ота- боболари савдогарлик билан шуғулланган халқимиз бугунги бозор муносабатлари кириб келаётган шароитда ўз ҳақ-ҳуқуқини яхши билиши, бозорда фаол субъект сифатида қатнашиши керак. Очиғини айтадиган бўлсак, социалистик тузум шароитида тарбия кўрган совет кишилари бозордаги онгли савдо—сотиққа эмас, кўпроқ омадга суянар эдилар. Дўкондан, дейлик узоқ муддатда фойдаланиладиган товар, харид қилаётган киши, унинг кафолатланганлиги, сифат даражаси, фирма белгисидан кўра «юраги жиз этгани»га эътибор қаратади.

Ҳозирги пайтда биз рақобат муҳитини рағбатлантириш ҳамда монополизмни чеклаш мақсадида бир қанча тармоқларни ўрганишга муваффақ бўлдик. Дастлабки босқичда бундай қамровга транспорт, улгуржи савдо, капитал қурилиш киради. Мабодо корхона ишлаб чиқариш ҳажмини кўпайтирмасдан ўз маҳсулотининг сифатини яхшиламасдан туриб, нарх—навога тазйиқ ўтказса, қўмитамиз бундай фаолиятни чеклаш чораларини кўради. Чеклаш чоралари нархнинг чегара даражаси ва рентабелликка баённома тўлдириш йўли билан амалга оширилади. Бунда иқтисодий жиҳатдан асосланган харажатлар ва корхонани ривожлантириш учун зарур бўлган фойда ҳажми эътиборга олинади.

Иқтисодий ислоҳотларнинг бугунги босқичида бошқарувнинг тармоқ идораларини қайта ташкил этиш жадал суръатларда олиб борилмоқда. Яъни, тармоқ корхоналари ягона бошқарув органларига бириктирилиб,холдинг, ассоциация, корпорациялар ташкил этилаётир. Бундай тузилмаларни ташкил этиш пайтида «Монополистик фаолиятни чеклаш тўғрисида»ги қонунга риоя қилиш зарур. Қўмитамиз ҳақидаги Низомда бу тўғрида шундай дейилган:

«Ассоциациялар, молия—саноат гуруҳлари холдинг компаниялари, тармоқлараро минтақавий ва корхоналарнинг бошқа турдаги бирлашмалари ташкил этилиши қўшилиб кетиши, бирлашиши устидан дастлабки назоратни амалга оширади».

Аҳолининг ҳуқуқ—манфаатларини ҳимоялаш ҳар доим бош масала сифатида диққат марказимизда туради. Ислоҳотларнинг «ўзбекча модели» шунинг учун ҳам жаҳон мамлакатлари томонидан илиқ қабул қилинаётган бўлса, ажаб эмас. Шу йилнинг 26 апрелида Узбекистон Республикасининг «Истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоялаш тўғрисида» қонун қабул қилинди. Қонунда истеъмолчиларнинг ҳуқуқларига риоя қилинишни устидан назоратни амалга оширадиган «Уздавстандарт», Соғлиқни сақлаш вазирлиги, архитектура ва қурилиш давлат қўмитаси, табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси қаторида бизнинг идорага ҳам бир қанча вазифалар юклатилган. Хусусан, қўмита истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисидаги қонунчиликка риоя этилиши устидан давлат назоратини амалга оширади, жойларда бу масала юзасидан тушунтириш ишлари олиб боради. Бунинг учун Қорақалпоғистон Молия вазирлиги, вилоят молия бошқармалари ҳамда Тошкент шаҳар молия бошқармаси ҳузурида ҳудудий идоралар ташкил этилади. Уйлайманки, республиканинг иқтисодий истиқболида эркин бозор муносабатлари, ҳаққоний рақобат тараққий этади. Товар ва хизматлар бозорида талаб эмас, таклиф тамойили биринчи ўринга чиқади.

Рашид РАҲИМЖОНОВ,
Молия вазирлиги ҳузуридаги Монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш қўмитаси раиси.

«Ишонч»нинг ҳуқуқий маслаҳатхонаси

ҚЎШИМЧА ИМТИЁЗЛАР

Ўзбекистон Республикасида аҳолини ижтимоий ҳимоялаш соҳасида олиб борилаётган ҳуқуқий чора—тадбирлар орасида меҳнаткашларга яратилаётган имтиёзлар ва енгилликлар алоҳида аҳамият касб этади.

Меҳнаткашларга, айниқса иш шароити соғлиққа зарарли ва ноқулай бўлган касблар ва лавозимларда меҳнат қилаётган ходимларга нисбатан меҳнат, пенсия ва солиқ қонунчилиги соҳаларида яратилган имтиёзлар ҳақида ҳуқуқий суҳбатимизни давом эттирамиз.

Соғлиққа зарарли бўлган ва меҳнат шароити ноқулай ишларда банд бўлган ходимларга (1—2—3—рўйхатлар бўйича)белгиланган имтиёзлар қуйидагилардан иборат:

I. Қисқартирилган иш вақти

1.1. Қисқартирилган иш вақти — Ўзбекистон Республикаси Меҳнат Кодексининг 17—моддасига мувофиқ 36 соатлик иш ҳафтасидан ошмайдиган иш вақти соғлиғига физикавий, кимёвий, биологик ва ишлаб чиқаришнинг бошқа зарарли омиллари таъсир этадиган ходимлар учун белгиланади.

Корхонадаги бундай ишларнинг рўйхати ва иш вақтининг аниқ муддати тармоқ (тариф) келишувларида ҳамда жамоа шартномаларида белгиланади.

Меҳнат шароити ўта зарарли ва ўта оғир ишларда банд бўлган (2—сонли рўйхат, I—қисм) ходимлар учун иш вақтининг муддатлари Республика Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланади.

1.2. Алоҳида тусга эга бўлган ишлардаги ходимлар учун, яъни юқори даражадаги ҳис—ҳаяжон, ақлий зўриқиш, асаб таранглиги билан боғлиқ ишлардаги айрим ходимлар тоифалари учун (тиббиёт ходимлари, педагоглар ва бошқалар, шу жумладан, 3—сонли рўйхатнинг VII, VIII қисмлари) иш вақтининг муддати ҳафтасига 36 соатдан ошмайдиган қилиб белгиланади.

Бундай ходимлар рўйхати ва иш вақтининг аниқ муддатлари Ўзбекистон Республикаси ҳукумати томонидан белгиланади.

II. Йиллик қўшимча таътиллар

2.1. Меҳнат шароити ноқулай ва алоҳида тусга эга бўлган ишларда банд бўлган ходимларга йиллик қўшимча таътиллар берилиши Узбекистон Республикаси Меҳнат Кодексининг 137—моддасида кўзда тутилган.

Корхоналарда қўшимча таътил олиш ҳуқуқини берувчи меҳнат шароити ноқулай бўлган ишлар, касблар ва лавозимларнинг рўйхати, таътилларнинг муддати, уларни бериш тартиби ва шартлари тармоқ келишувларида, жамоа шартномаларида Ўзбекистон Республикаси Меҳнат вазирлиги ва Узбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан тасдиқланадиган меҳнат шароитини баҳолаш услубияти асосида белгиланади.

2.2. Ишнинг алоҳида тусга эга эканлиги, шунингдек ўта зарарли ва ўта оғир меҳнат шароити учун қўшимча таътилнинг энг кам муддати, уни бериш шартлари ва тартиби Узбекистон Республикаси ҳукумати томонидан белгилаб қўйилади. (137—модда)

2.3. Ўзбекистон Республикаси Меҳнат Кодексининг 138—моддасига мувофиқ, табиий иқлим шароити оғир ва ноқулай жойлар рўйхати ҳамда йиллик қўшимча таътилнинг энг кам муддати Узбекистон Республикаси ҳукумати томонидан белгиланади.

Алоҳида таъкидлаш жоизки, қонун ҳужжатлари билан белгиланган таътилларнинг умумий муддати (асосий ва қўшимча таътиллар қўшилган муддат) 48 иш кунидан ошиб кетиши мумкин эмас. (140—модда)

III. Меҳнат ҳақи, тариф ставкаси (мансаб маош)га қўшимча (устама) ёки район коэффицентларини қўллаш

3.1. Узбекистон Республикаси Меҳнат Кодексининг 153—моддасига асосан меҳнат ҳақи шакли ва тизимлари, мукофотлар, қўшимча тўловлар, устамалар ва ҳоказолар жамоа шартномаларида ёки бошқа локал (ички) ҳужжатларда белгиланади ва уларда меҳнат шароити ноқулай ва зарарли шароитларда меҳнат қилаётган касблар, ишлар ва лавозимдаги ходимлар учун оширилган тариф ставкаси (лавозим маош) бўйича меҳнат ҳақи тўланиши кўзда тутилиши мумкин.

3.2. Табиий иқлим ва турмуш шароитлари ноқулай бўлган жойларда меҳнат ҳақига район коэффицентлари ва устамалар белгиланади

IV. Парҳез таомлар, махсус кийим—бош ва шахсий ҳимоя воситалари билан бепул таъминлаш

4.1. Узбекистон Республикаси Меҳнат Кодексининг 217—моддасига мувофиқ меҳнат шароити ноқулай ишларда банд бўлган ходимлар белгиланган нормалар бўйича:

— Сут (шунга тенг бошқа озиқ—овқат маҳсулотлари);

— даволаш—профилактика, (парҳез) озиқ—овқат;

— газли шўр сув (иссиқ цехларда ишловчилар учун);

— махсус кийим—бош, махсус пойафзал, шахсий ҳимоя ва гигиена воситалари билан бепул таъминланадилар.

Бундай ишларнинг рўйхати, бериладиган нарсаларнинг нормалари, таъминот тартиби ва шартлари жамоа (тариф) келишувларида ҳамда жамоа шартномаларида белгиланади.

V. Пенсия тайинлашдаги (таъминоти соҳасидаги) имтиёзлар

5.1. Узбекистон Республикасининг амалдаги «Фуқароларнинг давлат пенсия таъминоти тўғрисида»ги Қонунининг 9—10—11—12—моддаларида фуқароларнинг айрим тоифаларига (Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланган рўйхатларга мувофиқ) имтиёзли шартларда пенсия тайинлаш асослари ва тартиби белгиланган.

5.2. Мазкур қонуннинг 10—моддасига биноан Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланган 1—сонли рўйхатнинг I—VII қисмларида кўзда тутилган ходимлар, касблар ва лавозимларда муайян миқдорда махсус иш фаолиятига эга бўлган фуқаролар ёшидан қатъий назар имтиёзли пенсия олиш ҳуқуқига эгадирлар. Жумладан, кон саноатининг етакчи ходимлари камида 20 йил ишлаган тақдирда (1—сонли рўйхат, 1—қисм), очиқ кон ишларида ишлаган ходимлар камида 25 йил ишлаган бўлсалар (1—сонли рўйхат, 2—қисм), учувчи ва синовчи—учувчи эркак ходимлар учун камида 25 йил, аёллар учун камида 20 йил (1—сонли рўйхат, III қисм), театрлар ва бошқа театр—томоша муассасаларининг айрим тоифалари камида 20 йилдан 30 йилгача махсус ижодий иш фаолиятига эга бўлсалар (1—сонли рўйхат, IV—V—VI қисмлари), спортчиларнинг айрим тоифалари эса (1—сонли рўйхатнинг VII қисми) камида 20 йиллик меҳнат фаолиятига эга бўлган тақдирда мазкур имтиёздан фойдаланадилар.

5.3. Пенсия Қонунининг 11—моддасига мувофиқ эса, ер ости ишларида, меҳнат шароити ўта зарарли ва ўта оғир ишларда тўлиқ иш куни давомида банд бўлган ходимлар (2—сонли рўйхат, I қисм) учун муайян миқдордаги махсус иш фаолияти мавжуд бўлган тақдирда, умумий белгиланган пенсия ёшини 10 йилга қисқартирилган ҳолда пенсия тайинлаш имтиёзи кўзда тутилган.

5.4. Қонуннинг 12—моддасида меҳнат шароити зарарли ва оғир ишларда тўлиқ иш куни давомида банд бўлган ходимлар учун (3—сонли рўйхат, I қисм) ҳамда меҳнат шароити ноқулай ва алоҳида тусга эга бўлган ходимлар (3—сонли рўйхат, II—IX қисмлар) учун махсус иш фаолияти етарли бўлган тақдирда, пенсия тайинлаш ёши муддатининг 5 йилга қисқартирилиши имтиёзи қўлланилади.

VI. Даромад солиғи тўлаш бўйича имтиёзлар

6.1. «Узбекистон Республикаси фуқароларидан, ажнабий фуқаролардан ва фуқаролиги бўлмаган шахслардан олинадиган даромад солиғи тўғрисида»ги Қонунининг 3—моддаси, I қисм, ж/бандига мувофиқ, майиб бўлиш ёки бошқа тарзда саломатликка зиён етиши оқибатида меҳнат қобилиятини йўқотганлик, шунингдек боқувчисидан маҳрум бўлганлик учун товон тарзида олинадиган пул даромадларга солиқ солинмайди (мазкур имтиёз соғлиқ учун зарарли ва ноқулай бўлган шароитларда ишловчи ходимларга нисбатан кўпроқ тааллуқли бўлгани учун алоҳида таъкидланмоқда).

6.2. Узбекистон Республикаси Президентининг 1995 йил 24 февралдаги Фармонига асосан ва Республика Вазирлар Маҳкамасининг 1995 йил 1 мартдаги 72—сонли қарорига мувофиқ, ўта зарарли ва ўта оғир ҳамда зарарли ва оғир иш шароитида (1, 2, 3 — рўйхатлар) ишловчи фуқароларнинг даромад солиғининг даражаси 25 фоиздан ошмаслиги имтиёзи жорий қилинди.

Меҳнаткашлар учун юқорида қайд этилган меҳнат соҳасидаги, пенсия таъминоти ва даромад солиғи хусусидаги имтиёзлар қонунчиликда белгиланганлиги сабабли, уларнинг қўлланилиши барча турдаги корхона, ташкилот ва муассасалар учун мажбурийдир.

Бундан ташқари меҳнаткашлар учун имтиёз ва янгиликларнинг қўшимча турлари, миқдорлари ва даражалари жамоа шартномаларида ёки келишувларида, шунингдек якка тартибдаги меҳнат шартномалари (контрактлари)да ҳам белгиланиши мумкин.

Абдувоҳид АҲМЕДОВ,
Ўзбекистон кимё саноати ходимлари касаба уюшмаси Марказий Қўмитасининг Бош ҳуқуқ назоратчиси.

ЧЎЛДАГИ ИБРАТЛИ ИШЛАР

«Узбекистон мустақиллиги» жамоаси Жиззах вилояти Дўстлик туманидаги боғдорчилик ва узумчиликка ихтисослаштирилган хўжаликлардан биридир. Мана иккинчи йилдирки, хўжаликка чўлда ибратли ишлар билан донг қозонган, оддий чўлқувар, давлат хўжалиги директори, туман партия котиби, Республика Қишлоқ Хўжалик Вазири вазифаларида меҳнат қилган, изланувчан, тадбиркор Норбек Қаюмов раҳбарлик қилади. Асли касби агроном бўлган, Боёвут, Меҳнатобод, Дўстлик туман кенгашларида ишлаб чиниққан Норбек ака янгиликка ўч, кундалик матбуот, радио—телевидение кўрсатувларини мунтазам кузатиб боради, ибратли ташаббусларини ўз хўжалигида ҳам амалга оширишга ҳаракат қилади.

Хўжаликда етакчи тармоқ боғдорчилик бўлиб, бултур 4 минг тонна узум сотилди. Бирлашма бўйича 1990—1994 йиллар мобайнида йилига 500—600 тонна вино ишлаб чиқарилган бўлса, бултур 2,5 тонна харидоргир вино тайёрланди.

— Бу йил бирлашмамизда ширкатчиликни бошқачароқ ташкил этмоқдамиз, — дейди «Узбекистон мустақиллиги» хўжалиги бошқаруви раиси Норбек Қаюмов. — Бирлашмамиз 6 та ширкатдан иборат. Уларнинг бари боғдорчилик—соҳибкорлик, иккинчиси мева тайёрлаш ширкати, биттаси қишлоқ хўжалигига техника хизмати кўрсатувчи ширкат. Булардан ташқари мусаллас тайёрлайдиган корхонамиз ва ижтимоий вазифалар билан шуғулланувчи ширкатимиз бор.

Ҳар бир ширкатнинг 20—25 нафар аъзоси бўлиб, ҳисоб—китоблари ҳам алоҳида—алоҳида. Етиштирган маҳсулотларини ўзлари сотадилар. Даромадларини ҳам ўзлари тасарруф этишади. Бирлашмага эса ишлаб чиқарган маҳсулотларидан 20 фоизини беришади.

— Бу бирлашма учун озлик қилмайдими?

— Мақсад — халқ фаровонлигини ошириш. Биз биринчи галда бирлашмамиз одамлари турмуш даражасини яхшилаш устида ишлаяпмиз. Ростини айтсам, 20 фоиз ҳам яхши даромад келтиради. Мева етиштириш осон иш эмас. Бугун боғбон ва соҳибкорлар кетмон тутишу қайчи ишлатишни билса кифоя, дейдиган вақтлар ўтиб кетди.

Тўрт—беш йилдан буён узум ва мева тайёрлаш режасини қаторасига бажаролмай келган хўжалик янги раҳбар келгач бир йил ичида қаддини ростлаб олди. Токзор ва боғлардан яна мўл ҳосил олина бошлади.

Маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш ҳисобидан бултур меҳнат аҳлига 1994 йилдагидан 3 миллион сўм зиёд иш ҳақи тарқатилди. Иш ҳақига 2 миллион сўмлик шакар, ун, пахта ёғи ва бошқа озиқ—овқат маҳсулотлари тақсимланади.

— Боғдорчилик ва соҳибкорликда ҳам ўзига яраша муаммолар бордир?

Мана 30—40 йиллдирки, Мирзачўл ерлари минг—минглаб аҳолига ризқ—рўз насиба улашиб келаяпти. 25—30 йилдан бери пахта экилиб келинган қўриқ ерлар анча чарчади. Экин майдонларининг мелиоратив ҳолати ёмонлашиб қолди, дренажлар эскирди, қувурлари лойга тўлиб қолаётир. Энди уларни янгилаш керак. Боғбон ва соҳибкорларни қийнаб турган яна бир ташвиш шуки, ҳашорат ва касалликларга қарши ишлатиладиган кимёвий дорилар ўзимизда камёб, четдан келтириш анча қиммат. Шундай экан, олимларимиз бу ҳақда ўйлаб кўрсалар яхши бўларди.

Хўжалик меҳнат аҳли Узбекистон мустақиллигининг беш йиллиги нишонланадиган йилда гектаридан 670 центнердан 4,5 минг тонна узум йиғиб олиб, 3 минг тонна мусаллас ишлаб чиқаришни кўзламоқда. Майиз тайёрлаш 100 тоннага етказилади. Ҳосилнинг қолган қисми, яъни 500 тоннага яқини халққа сотилади.

Бу йил 1200 тонна олма етиштириш кўзланмоқда. Сабзавот ва полиз маҳсулотлари етиш(тириш ҳам кўпайтирилади. Ўтган йили бу соҳадан 500 минг сўмдан зиёдроқ фойда олинганди. Бу йил бу кўрсаткич камида беш ҳисса оширилади.

Бирлашмада кичик ва қўшма корхоналар ҳам ишлаб турибди. Бу йил узум уруғидан мой олинмоқда. Мамлакатимизда икки жойда — Қўқон мой комбинатида ва бизнинг бирлашмада бу янгиликка қўл урилди. Иккита тегирмон, иссиқхона меҳнаткашларимиз хизматида. Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари чиқиндисидан бу йилги мавсумда 240 тонна спирт ишлаб чиқарилади. Вино қадоқлаш дунё андозалари талаби асосида йўлга қўйилган. Консерва цехи ва бошқа кичик корхоналар қуришни бошладик. Хуллас, бирлашмада жаҳон андозалардаги маҳсулотлар тайёрлаш билан бирга кўплаб қўшимча ишчи ўринлари яратишига ҳам алоҳида эътибор берилмоқда.

Т.САЙНАЗАРОВ.

1996 йил — Амир Темур йили

СОҲИБҚИРОН ЎТГАН КЎПРИК

Жуғрофий-ҳудудий жойлар номи халқнинг бебаҳо маънавий бойлиги саналади.

Бу тарихий атамалар миллат ўтмиши, ота-боболаримизнинг кечмиши, ёди-хотираси демакдир. Шунинг учун ҳам ҳур фикрли инсонлар энг қийин шароитларда ҳам уларни асл ҳолатда сақлаб қолиш учун курашганлар. Таассуфки, ҳар доим ҳам бундай саъйи-ҳаракатларга имконият бўлавермаган. Ўлкада инқилобдан олдин, босқинчилик замирида юзага келган миллатни ўзлигидан (тарихидан) маҳрум қилиш сиёсати таъсирида жуда кўп қишлоқларнинг номлари асоссиз, заруриятсиз ўзгартириб юборилди. Бундай «ижодкорлик» инқилобдан кейин ҳам тўхтаган эмас. Тўқайга ўт кетса, чўлу қуруқ баробар ёнади деганларидек, турғунлик даврида бу жараён янада авж олди. Узоқ йиллар мобайнида умумтаълим мактабларида ўлкашунослик фанини ўқитишга деярли эътибор берилгани йўқ. Шу маҳалгача ҳам минглаб қишлоқлар тарихи илмий ўрганилган эмас. Ҳозир ёшларнинг ўз қишлоғи тарихи тўғрисидаги савияси ҳам ўта ачинарлидир. «Бугунги ўзбек ўқувчиси Москва, Киев, Рязань, Петроград... каби шаҳарлар ўтмиши бўйича маълум билимга эга. Лекин улар ўзи туғилган, авлоду аждоди яшаб ўтган қишлоқ тарихини деярли билмайди. Нафақат ёшлар, катталар: олим, амалдор, зиёлилар ичида ҳам бундайлар кўп. Инсон боласи учун, миллат учун, бундан ортиқроқ маънавий инқироз йўқ. Негаки, ўз халқи ўтмишини унутган, юрагида аждодлар ёди ўчган одам маънавий ўлимга, халқ эса маънавий таназзулга маҳкумдир. Бундай инсонда на жасорат, бундай халқда на маданият...» бўлади.

Хайриятким, бугунги мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов олиб бораётган зиёбахш, яъни эркинлик ва ошкоралик даврининг сиёсати, бундай қабиҳликларга чек қўйиш зарурлигини тақозо этди. Академик Д. С. Лихачев, таъбири билан айтганда, «1920—1980 йилларда таркиб топган замонавий номлар янгича жаҳоний тафаккурга зид келиб қолди. Шахсга сиғиниш ва буйруқбозлик дунёсини акс эттирадиган ва давримизга ёт шартномаларга тўла замонавий топонимия бутун мамлакатимизни ёппасига қамраб олган. Асрлар оша бизгача етиб келган тарихий номлар ўрнини янгича атамалар эгаллади. Уларнинг барчаси аслини олганда топоним эмаслиги маълум. Бу эса бизни, айниқса, ёшларни жуғрофий номдан, бутун бир маданий-тарихий хабарномадан жудо этганлигини энди ҳар галгидан ҳам чуқурроқ ҳис этмоқдамиз».

Инқилобий давр маҳсули бўлган «Ўзбекистоннинг Давлат тили ҳақидаги қонунда тарихий атамаларни асраш зарурлиги ўз аксини топган: «Ўзбекистондаги барча тарихий исмлар ва жойларнинг номлари халқнинг миллий мулки ҳисобланади ва давлат томонидан муҳофаза қилинади».Бироқ, ҳали ҳам қатор тарихий жой номлари нотўғри ёки турли хил маънода талқин қилиниши давом этмоқда. Биз қуйида Ҳазрат Амир Темурнинг қадами етган бир кўприкнинг номи хусусида фикр юритмоқчимиз. «Амир Темур илмий халқаро экспедицияси»нинг Сурхондарё йўналиши аъзолари Қумқўрғон туманига кириш чегарасида Макадон қишлоғи ҳудудида жойлашган Амир Темур пойқадами муборак этган бир кўприк олдида тўхтадилар. Бу кўприк аҳоли орасида «ғишт кўприк» деб ҳам юритилади. Кенг тарқалган номи эса Искандар кўпригидир. Аслида кўприкнинг Искандарга тегишли жойи йўқ. Кўприк ғиштларининг ўлчами, ашёси, ранги, терилиш услубига асослансак кўприкни IX—X асрларга тегишли эканлигини англаймиз.

Искандар атамаси кўприкка нисбатан халқ орасида кейинроқ шаклланган бўлиши керак. Гап шундаки, бу ном тарихан Суғд ва Бақтар тиллари ҳали ўлик ҳолга келмасдан аввалги даврга мансуб унинг ўзагида АСКА бўлиб, «тепа», «юқори» эса тепароқ, юқоридаги деган маъно англатади. Сўз бошидаги «А» фонетик жиҳатдан тўлиқ «а» эмас. Яъни «Э»га яқин товушдир. Бу «истакан, исметан» каби талаффуз қилинади.

Натижада Аскадар сўзи Искандар бўлиб ўзгарган. Сўзнинг асл маъноси унитилгач, Искандар сўзига нисбий берилган ва ҳатто Александр Македонский номи билан боғлиқ деб тушуниша бошлашган. Аслида эса Александр Македонский бу кўприк йўналишида йўл босмаган. Унинг йўли Термиз, Навтака, Самарқанд, Хўжанд билан чекланганлиги маълум. Қайтиш йўналиши ҳам тахминан шундай. Демак, мазкур кўприкнинг Искандар Македонский номи билан боғлиқ ҳолда талқин қилмоқлик бизнингча тарихийликка тўғри эмас.

Кўприк XIV-XV асрлардаги ҳолатига назар ташласак, (яъни Амир Темур даврида) бу кўприк устидан савдо карвонлари ўтган. Зеро, кўприк қадимий Буюк Ипак йўлининг жанубий тармоғида жойлашган. Шарқ томондан олсак, Хитойдан йўлга чиққан карвонлар Қашқарга етиб келганида йўлнинг бир тармоғи Қора Тегин, Ҳисору-Шодмондан ўтиб Чағониён вилоятига келган. Ва бутун вилоят орқали Термиз шаҳрига борган. Термиз асосий кечув эди, ундан Хуросонга йўл кетган.

Амир Темур Мовароуннаҳрни озод этиш йўлидаги жангу-жадаллар чоғида бу кўприкдан кўп бор ўтгани маълум. 1370 йили Мовароуннаҳр ҳукмдорлиги учун Амир Ҳусайн билан бўлган ҳал қилувчи жанглар юришида шу жойлардан ўтилган. Аниқроғи, Дарбанди-Оҳаниндан ўтгандан сўнг Буё қишлоғига етиб борган ва у ердан Чағаниёнга келган. Шунда зикр этилаётган кўприк уларга хизмат қилган. Умуман, Искандар кўприги, Амир Темур даврида ҳам тарихий воқеалар гувоҳи бўлган жой. Ҳулоса шуки, мазкур кўприкнинг тарихийликка хос уйғун номи Искандар эмас, балким Искодардир. Кўприк баланд бир равоқли ҳолатда қурилган. Бўйи тахминан 15 метр, узунлиги 100 қадам, эни 5 қадамдир. Кўприк ўз даврида селнинг йўналишига қурилган. Ҳозирги кунда ундан фойдаланилмайди.

Айтиш керакки, Искодар кўприги ҳам тарихимиз учун денгизга бир томчи саҳифадиркким, у ҳақда ҳам тўла илмий маълумотларни тўплаб, уларни кенг жамоатчиликка манзур этмоқлик лозимдир. Айни пайтда, бу кўприк ўша ҳудудлар ўтмишининг бир булаги, уни билмай туриб бу жойлар тарихини изоҳлаш мумкин бўлмай қолади.

Шуниси қувонарлики, ҳозирги вақтда Сурхондарё вилояти раҳбарияти аждодларимиз яратган маънавий ва моддий бойликларга катта эътибор қаратмоқдалар. Қатор ёдгорликлар туркуми таъмирланиб қайта зиёратгоҳларга айлантирилди. Биз умид қиламизки, ҳозирда қаровсиз ҳолатта тушиб қолган бу кўприк ҳам бундай хайрли ишлардан четда қолмайди. Токи, Буюк Ипак йўли-карвон йўлларидан бирида жойлашган ҳазрат Амир Темурнинг оёғи етган бу ажойиб обида келгуси авлодларга ҳам етиб борсин. Мозийнинг бир моддий саҳифаси бўлиб абадий турсин.

Мирсодиқ ИСҲОҚОВ,
«Амир Темур илмий экспедицияси»нинг 6-йўналиш илмий раҳбари. Тарих фанлари доктори.
Фахриддин АШРАФХЎЖАЕВ,
экспедиция раҳбари.
Муҳаммаджон АҲМЕДОВ,
Экспедиция матбуот бошлиғи.

Одамийлик сабоқлари

МУСАФФО МУЗОФОТЛАРДАГИ БАХТ

Олам мусаффолиги инсон бахтиёр ҳаёт кечириши ва узоқ умр кўришининг гаровидир.

Аллоҳ Таоло ўз оятларида тоза ва покиза ерларда экинлар яхши битиб, юқори ҳосил беришини, ифлосланган ердан эса унумсиз, ҳосиятсиз ҳосил етилишини айтганлар. Ҳатто, гиёҳлар ҳам бу жойларда жонсиз бўлиб унади. Шу боис Яратган Эгам атроф—муҳитни покиза асрашга даъват қиладилар. Инсон табиатни муҳофаза қилиши, ер, сув, тупроқни ҳам, табиатни ҳам, тоза ва покиза сақлашга масъул.

Ҳўш, инсон нима қилди? Атроф—муҳитни бузди, фан—техникани ривожлантириб, табиатни ҳалокат ёқасига олиб келиб қўйди. Инсон кўп пул орттираман деб, ер остидан бойликларни кавлаб ишлатаверди. Ундан чиқадиган тутун бутун осмону фалакка тарқалаётир. Яратилган жиҳозлар ёрдамида нефть, кўмир ва бошқаларни ўзим учун олаяпман деб ўйлади, чиқиндиларни теварак атрофга чиқариб ташлайверди. Бу билан чекланиб қолмай, атом қуроли ва нурларидан фойдалана бошлади. Атом электр станциялари қурилди. Лекин станциялар эса инсоният учун доимо ҳалокат, хатар ўчоғи бўлиб турибди. Хатарлардан яна бири атмосферадаги ҳар хил тутун ва моддаларнинг йиғилиб қолишидир. Чунки ердан чиқаётган ифлос моддалар коинотта тарқаб кетмасдан, атмосферанинг маълум баландлигида тўхтаб қолар экан. Табиат бузила бошлагач об—ҳаво ҳам ўзгара бошлади. Ифлос сув билан суғорилган экинлар ривожи бузилади. Ўзида кимёвий моддаларни ўзлаштиради. Мева—чева, сабзавот, полиз экинларини тановвул қилганимизда юқоридаги моддалар танамизга ўтади, аъзоларимизни касаллантиради. Бир ишимизнинг ўзи офат, чораси йўқ дард бўлиб ўзимизга қайтиб келмоқда. Шунинг учун ҳам Қуръони Каримда инсон ақлига келмаган, ўйламаган вақтда ерларни, атроф—муҳитни, далаларни, ўтлоқларни, экинзорларни тоза тутинг, дейилган. Инсонга уни сақлаш вазифаси топширилган, лекин ўз масъулиятини тушунмай, бунга амал қилмади. Расули С.А.В. айтадиларки, Иброҳим Калимуллоҳ Маккаю—Мукаррамани ҳарам қилди. Мен бўлсам Мадинаи Мукаррамани ҳарам қилдим, дейдилар. Ҳарам нима дегани? Макка атрофи ва ичини ҳарам қилган бўлса, ўша жойда дарахтларни кесиш, баъзи ҳайвонлар ҳамда зарарли ҳашоратдан бошқа жонзотни ўлдириш мумкин эмас. Биров бировни ўлдириши мумкин эмас, деган жойни ҳарам дейилади. Расулуллоҳ С.А.В.Мадинани ҳарам қилибдилар, яъни икки тоғ орасини ҳарам қилдилар. Демак, бу ерда ҳам ёмонликнинг ҳар қандай кўриниши бўлиши мумкин эмас. Фақат эзгу ишларни амалга ошириш керак. Ҳарам қилинган жойларга бошқа бир одам қочиб келиб қолса, унга нисбатан ҳеч қандай ёмонлик қилинмайди. Аксинча, меҳр—мурувват кўрсатилади. Ҳарам деган жой ҳамма учун дориламон макон бўлади. Лекин бунга қарамасдан инсон учун қийин бўладиган пайтда Расулуллоҳ С.А.В. жуда жиддий турдилар. Маккаю Мадинадан саҳобалар Мадинаи Мунавварага хижрат қилганларида Маккада кўрмаган кўп қийинчиликларга учрадилар. Безгак касали тарқалган экан. Саҳобалардан айримлари безгакдан вафот этган эканлар. Шунда Аллоҳ Таоло Расули Акрамга бу касаллик чивиндан тарқалганини билдирди. Шунда саҳобаларни йиғиб, кўллар, кўлмакларни,баъзи эски ариқларни кўмдириб ташладилар. Орада безгак касали камая бошлади. Расулуллоҳ айтдиларки, Аллоҳ Таоло бир касалликни ерга юборган бўлса, албатта ундан қутулиш, яъни даволаниш йўлларини ҳам юборади. Ҳар бир касал одам даволаниши керак,деб айтдилар. Шуни билган саҳобалар даволанишди. Ўша вақтда Мадинада итларда қутуриш касали чиқди. Шунда Расули Акрам қутурган итларни йўқ қилишни буюрдилар. Натижада бу касалликнинг одамларга юқишини олди олинди. Расулуллоҳ С.А.В. ит боқишга ҳам қарши бўлмаганлар. Итлар боғларни, уйларни қўриқлашга ёрдамлашган. Расули Акрамдан кейин саҳобалар ҳам шу йўлдан боришган. Ҳазрати Умар бир жойга Тойиф тарафга борганларида у ерда қиш жуда совуқ бўлиб, қалин қорлар ёғган экан. Шунда баъзи саҳобалар бошларига тулки терисидан телпаклар кийиб олишган экан. Шунда Ҳазрати Умар: «Телпак деб тулкини ўлдиргансизлар, уларни қириб юборманглар, фойдаси ҳам, зарари ҳам бор», деб айтганлар. Ҳазрати Умар қоплонларни ўлдиришни ҳам таъқиқлаганлар. Демак, эски урф—одатлар, ёмон анъаналар, ҳаром ишларни, одам тафаккуридан узоқ ҳамма нарсаларни дини ислом ман қилган эди. Яманда, Мисрда ваҳший офатлар бор эди. Нил дарёси тошган вақтида у қурбонлик талаб этаяпти, деб қизларни безатиб,дарёга ташлар эдилар. Шунда Ҳазрати Умар қизлар ўрнига кўғирчоқларни ясатиб ташласа ҳам бўлади, дедилар. Ваҳшийликка ана шундай қилиб чек қўйилди. Қаттиқ ёғоч Арз бепарволик оқибатида йўқ қилиб юборилган экан. Ҳазрати Умар ташаббуси билан мазкур дарахт кўчатлари қайта экилди. Расулуллоҳнинг Тойиф тарафидаги жойларни қўриқхона деб эълон қилдилар. Дарахт кесиш, экинларни пайхон қилиш, ҳайвонларни овлашга рухсат берилмасди. Қўриқхона ҳозир ҳам бор.

Ҳозирги пайтда одамлар ариқларга нимаики бўлса ҳаммасини ташлашаётирлар. Ариқларни ахлатхонага айлантириш мусулмончилик сифатларидан эмас. Ариқлар тоза туриши керак. Чунки ариқдан борадиган сувга экинлар суғорилади, ўзи ҳам ичади. Халқимиз асрлар оша сувни тоза тутиб келган. Сувга ҳатто тупуриш иснод саналган. Шундай қилганлар кўпчилик ичида изза қилинган. Сувни тоза тутиш муқаддас бурчимиздир. Ҳозирги пайтда табиатни муҳофаза қилиш ҳар бир фуқаро, ҳар бир мусулмоннинг бурчидир. Ҳамма нарсанинг асоси тозалик, покизалик. Шунга амал қилиш керак. Инсон ўзини нафақат чиркин нарсалардан, балки зарарли кимёвий моддалардан ҳам доимо тоза сақлаши керак. Яратган Эгам бунёд этган маконимизни авайлаб—асрайлик, зеро келажак авлодларимизга ҳам мусаффо музофотларни, покиза оби—ҳаёт тўлиб оқувчи ариқларни, жаннатмакон боғ—роғларни мерос қилиб қолдирайлик.

Қози Абдуғани АБДУЛЛОҲ,
Халқаро Ислом тадқиқот маркази директори.

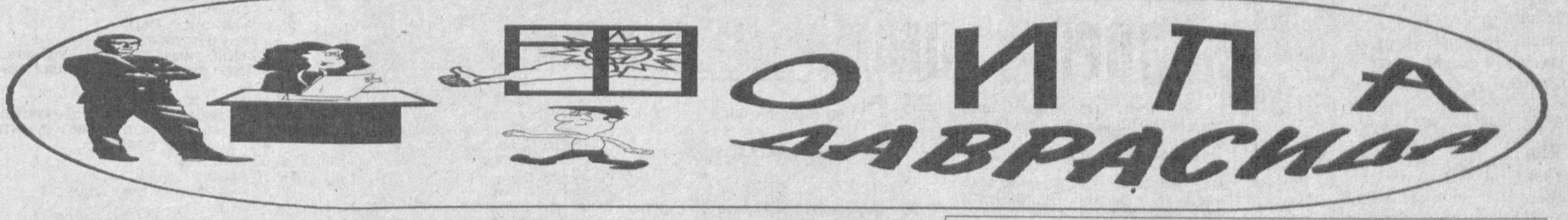

Ошпазларга маслаҳат

ТАОМ МАЗАЛИ БЎЛСИН ДЕСАНГИЗ...

• Ошхонадаги нохуш ҳидни йўқотмоқчи бўлсангиз, бироз майдаланган натурал кофени иссиқ плита устига сепинг.

• Янги гўшт устига янги пиёзни майдалаб қирқиб ёпсангиз, пашшалар гўшт устига ўтирмайди.

• Жигарни қовуришдан 2—3 соат олдин сутга солиб қўйсангиз, у юмшоқ бўлади.

• Гўштни қайнаётганда унинг сувига бир қошиқ лимон шарбати қўшиб юборсангиз, қайнатилаётган гўшт (айниқса парранда гўшти) юмшоқ ва мазали бўлади.

• Гўштни духовкада димлаш қоидаси қуйидагича: ҳар бир килограмм маҳсулот тахминан ярим соат иссиқликда тутилади, яъни бир кило гўшт иссиқ духовкада 30 дақиқа ушлаб турилади, икки кило гўшт 1 соат давомида ушлаб ттурилади вап ҳакозо.

• Балиқдан балчиқ ҳиди келмаслиги учун уни туз аралаштирилган совуқ сувда яхшилаб ювиб ташлаш керак (бир стакан сувга 1 чой қошиқда туз солинади).

• Балиқни бироз қайноқ сувда ушлаб турилса, унинг тангаларини қириб ташлаш осон бўлади.

Шифокор маслаҳати

КЎРИШ ҲАМ БИР НЕЪМАТ

Инсоннинг ёруғ оламини кўриши ҳам улуғ бир неъматдир. Шу боис айниқса болалар кўзини шикастланишдан эҳтиёт қилиш керак.

Баъзан болалар кўзига қалам, ручка, қошиқ, вилка тегиши ҳамда иссиқ чой ёки кимёвий моддалар тушиши фавқулодда шикастланиши мумкин.

Мабодо боланинг кўзи шикастланиб қолса тезлик билан ихтисослашган ёрдам кўрсатиш зарур. Яъни ўзингизча кўзга тушган нарсани олишга, лат еган кўзни ювишга уринмаслигингиз лозим, акс ҳолда, билар—билмас ҳаракатлар кўз шикастини янада оғирлаштириб қўйиши мумкин. Аммо кўзга кимёвий моддалар тушган бўлса, уни кўпроқ сув билан ювиш ва зудлик билан ихтисослашган ёрдамга мурожаат қилиш керак.

Акс ҳолда ёт жисм кўз қинига кириб кетиши, кўзни ички суюқ қисмлари ташқарига чиқиб кетиши натижасида кўз ҳажми кичрайиб ожиз бўлиб қолиши, ҳатто нисбатан енгил яралар ҳам дағал ямоқлар ҳосил қилиб, кўришни кескин пасайтириши мумкин.

Агар кўз шикастланиши натижасида яллиғланиш давом этса, иккинчи соғлом кўзга ҳам симпатик яллиғланиш ўтиш хавфи туғилади, бунинг оқибати эса соғлом кўз ҳам ожиз бўлиб қолиши мумкин.

Кўз шикастланиши туфайли даволаниб чиққан болалар туман кўз шифокорининг доимий назоратида бўлишлари керак. Чунки шикастланган кўз, баъзан қайта яллиғланади ва бу ҳол соғлом кўз учун янада хавфлироқ бўлади. Бу вақтда шикастланган кўзнинг босими кўтарилиши (иккиламчи глаукома), кўз гавҳарининг хиралашуви (травматик катаракта (юзага келиши мумкин).

Бунинг давоси эса фақат мутахассис шифокорга маълум. Кўзи шикастланган болалар даволаниб кетгандан сўнг ҳам ҳар икки ойда бир марта кўз шифокорига кўриниб туриши шарт, бордию, кўз қизариб ёшланса зудлик билан шифокорга учраш керак.

Таътил вақтида болаларни шаҳардаги ёки шаҳар четидаги уларни соғломлаштирадиган оромгоҳларга юборган маъқул.

Д.АБДУНАЗАРОВ,
врач-офтальмолог

Маданият хабарлари

ҚЎШИҚ АЙТГАН ЕТАР МУРОДГА

... деб бежиз нақл қилмаганлар. Алла—қўшиқ гўдак қалбига она меҳри, Ватан туйғуси, қондошлик, жондошлик ҳислари, сеҳрли нолалар ила жо бўлади. Алланинг илғаб бўлмас сўқмоқлари, сиру синоатлари кўп. У—тубсиз сеҳр уммонига ўхшашдир. У ҳар қандай кишини сергак торттиради, кўнглидаги жамики ёмонликни итқитиб одамийлик, чин инсонийлик ҳислатларини тани—жонингизга сингдиради. Зеро, алла юрак сели билан йўғрилгандир.

Яқинда бўлиб ўтган «Алла ва бешик удумлари» Сирдарё вилоят кўрик—танловида иштирок этган киши юқоридаги кечинмаларга ошно бўлиши табиий. Кўрик—танловда сўз олган вилоят ҳокими ўринбосари, вилоят хотин—қизлар қўмитасининг раиси Ҳ.Миржалилова ушбу тадбир кишилар қалбидаги меҳру оқибатни, миллийликни янада орттиришини таъкидлади.

Гулистон шаҳар маданият бўлими томонидан тайёрланган «Алла» композицияси айниқса томошабинларга манзур бўлди. Гулистон санъат билим юртининг талабаси Раъно Ҳайиталиева ижросидаги шоира Баҳор Ҳолбекова шеъри билан айтиладиган алла ашуласи барчани сеҳрлаб қўйди.

Шунингдек, Миробод тумани вакиллари томонидан ижро этилган аллалар ҳам мафтункорлиги ва дилтортарлиги билан барчага манзур бўлди. Ховослик М.Дадабоева, янгиерлик И.Толипова, оқолтинлик Ҳ. Ҳотамова, меҳнатободлик Ж.Шоймовалар талқинидаги ранг—баранг мавзудаги аллалар ҳам томошабинлар қалбида узоқ вақт сақланиб қолса ажабмас. Айниқса Сайҳунобод тумани маданият бўлими томонидан тайёрлаган «Бешик тўйи ва алла» композицияси ҳар томонлама серқирра бўлиб унда ўзбекона удумлар, шарқона лутфлар, онанинг дил кечинмалари ўзига хос тарзда ифода этилган.Шунингдек, кўрик—танловда ўзига хос кўринишлар тайёрлаб томошабинларга инъом этган Сирдарё, Боёвут, Гулистон туман маданият бўлимларининг чиқишлари ҳам катта қизиқиш билан кутиб олинди.

РИШТОНЛИКЛАР ШИЖОАТИ

Шу кунларда Риштон тумани меҳнаткашлари республикамиз мустақиллигининг беш йиллигини муносиб совғалар билан кутиб олиш йўлида ҳормай—толмай меҳнат қилишяпти. Туман пиллакорлари давлатга 304 тонна қимматбаҳо саноат хомашёси етказиб бердилар. Туман ғаллакорларининг ҳам шашти баланд. Улар ўтган йили 5350 гектар мўл ҳосил етиштирдилар. Ана шу майдонлар 1033 нафар ижарачи ғаллакорга бўлиб берилди. Ҳар гектар ердан 38,3 центнердан жами 28800 тонна дон давлат омборларига етказиб берилди.

Қутлуғ байрам арафасида туман халқининг руҳи, кайфияти баланд. 17 та жамоа хўжалиги, 112 та корхона, муассаса, 3 та саноат, 3 та қурилиш ташкилоти, 66 та кичик корхона, 6 та фирмалар, жамоалари аъзолари катта тўйга муносиб меҳнат туҳфалари ҳозирланяпти.

Айни кунда туман Марказий шифохонаси 3 та поликлиника, санитария—эпидемология станцияси, саломатлик Маркази, 37 та фельдшерлик—акушерлик пункти ва бошқа муассасаларида 214 нафар малакали шифокор, 2 минг нафардан зиёд тиббиёт ходими эл хизматида. Оналар ва болалар саломатлигини сақлаш мақсадида туман марказий шифохонаси, туғруқхонаси, туғруқхонада 60 ўринли туғруққа тайёрлаш бўлими, 40 ўринли кўз ёрган аёлларни парвариш қилиш бўлимлари ташкил этилди, туғиш хоналари кўпайтирилди ва улар сони 10 тага етказилди.

Республикамиз мустақиллигининг 5 йили ичида бунёд этилган туман марказий катталар поликлиникаси, ички касалликлар шифохонаси, туғруқхона, Оқар, Бешкапа, Меҳнатобод қишлоқлари шифохоналари, барча тиббиёт муассасалари кўркам, шинам, замонавий тиббий асбоб—ускуналари билан таъминланган саломатлик масканларига айлантирилди.

Риштон йигирув—тикув фабрикаси ҳиссадорлик жамияти тумандаги балки Фарғона вилоятидаги йирик саноат корхоналаридан бири ҳисобланади. Фабрика йигирув корхонасида 1996 йилда 2065 тонна калава, тикув корхонасида эса 8 миллион 900 минг погон метр газлама ишлаб чиқариш режалаштирилган. Фабрика жамоаси ярим йиллик режаларини ошириб бажардилар. 1996 йилнинг шу кунига қадар ойида 1030 ўрнига 1042 тонна калава, ип 4 миллион 506 минг погон ўрнига 4 миллион 509 минг погон метр газлама ишлаб чиқарилди. Олти ойда 108 миллион 29 минг сўмлик ўрнига 112 миллион 28 минг сўмлик маҳсулот тайёрланди ва бу борадаги 103,7 фоизга ўринланди. Фабрика жамоаси 1996 йилнинг ўтган ойида 5 миллион 100 сўм соф фойда олишга эришди.

Аҳмаджон ТЎХТАСИНОВ

Халқ амалий санъати

БЎЙРА ТЎҚИШ САНЪАТИ

Бўйрачилик Ўрта Осиёда қадимдан ривожланиб келаётган халқ амалий санъати тури ҳисобланади. Бўйра бу яхши пишган қамишни пачақлаб пўстини тозалаб тўқилган буюмдир. У гилам, намат (кигиз), палос тагидан солинган. Бўйра тўқийдиган мутахассислар бўйрачилар деб юритилади. Бўйра палос, гилам ва наматларни тупроқ ва захдан сақлаган, ундан тўй ва маросимларда, меваларни қишда сақлашда, қуритишда фойдаланган. Баъзи ўринларда қоп ўрнида ҳам ишлатилган. Қуёшнинг ёруғ нуридан сақлашда деразаларда парда ўрнида ҳам ишлатилган.

Бўйрачилик қадимдан Республикамизнинг кўплаб вилоятларида тарқалган. Айниқса, X асрда Бухорода бўйра тўқиш жуда авж олган. Бўйрачилар маҳаллалари (тожикча бўйрабофон деб аталган) мавжуд бўлган. Мазкур маҳалладаги ҳар бир оила бўйра тўқиш билан шуғулланган ва ўз маҳсулотларини бозорда, алоҳида ажратилган жойларда сотишган.

Бухородаги Олимхўжа маҳалласида 120 та оиладан 70 таси бўйра тўқиш билан шуғулланган.

Бўйрачилар шаҳар ташқарисидаги қамишзорлардан кеч кузда пишиб етилган қамишларни ўроқда ўриб келишган. Ўриб келтирилган қамишлар қўлда тозаланиб, текис ерга ташилиб қўйилган, сўнг даста ўрнатилган оғир махсус асбобда майдаланган. Шундай қилиб бўйра тўқишга қамиш тайёрланади. Ёриб ажратишда хунарманд қўлқоп кийиб ишлайди. Бўйрани эркаклар ҳам, аёллар ҳам ерга кўндаланг ташлаб, соч ўрган мисол тўқишади. Бўйра сочилиб кетмаслиги учун четлари маҳкам қилиб букилади. Бу ҳолат пизак дейилади.

Бўйрадан ҳар хил буюмлар ясалган. Жумладан, қурилиш учун томни ёпишда ишлатилгани «бардон» бўйра дейишган. Қазо бўйра эса дафн маросимларида ишлатилган. Тўшак бўйра — гиламлар остига тўшалган бўлса, нон бўйра — бўйра чокланиб қоп шаклига келтирилиб, ғалла сақлашда қўлланилган. Мазкур қопларга ҳеч ҳашорат яқинлашмаган экан. Энг катта қоплар 500 пудлик бўлиб «Бардон» деб аталган. Кичиклари 300—200 пудлик бўлиб, «Карсон» деб аталган. Ғалла тўлдирилган бу қопларнинг оғзи лой билан суваб ёпилган. Ғалла эса жуда яхши сақланган.

Ҳозирги кунда қамишлардан тайёрланган маҳсулотларга талаб кучаймоқда. Айниқса, бўйра қурилиш материалидир. Бор имкониятлардан фойдаланиб ўзбек бўйрачилигини авлоддан—авлодга олиб келаётган ҳунармандлар ўз касб сирларини меҳнат сабоқларида ўқувчиларга ўргатиб боришса, фойдадан ҳолиб бўлмас эди. Мактаблардаги меҳнат ўқитувчиларимиз табиат инъоми бўлган қамишлардан гўзал буюмлар ясаб, рўзғорларда ишлатсалар, муассасаларда бўйрачилик тўгараклари бундай ҳунармандларни бирлаштирса гўзал бир халқ амалий санъати янада равнақ топар эди.

Ҳосият УЗОҚОВА

Хонаки доктор

СОДА

Сода-Натрий карбонатларининг мужассам теникавий атамасидир. Бугунки суҳбатимиз озиқ-овқатда ишлатилиб, ишқорларниш хусусияти маълум натрий гидрокарбонати ёки биокарбонати $NaHCO_3$ тўғрисидадир. Баъзи маъданларда сода табиий ҳолда учрайди. Аммо одатда у нофеландан ёки синтетик йўл билан олинади. Бу оқ кристалл заррачалар бўлиб, Тузишқор таъмига эга. Сувда (1:2) нисбатда ишқор эритмаси ҳосил этиб, эрийди, аммо спиртда асосан эримайди.

• Шамоллаб қолган тақдирда чойнакка бир пиёла сув, бир чой қошиқ сода солинг. Сув қайнагач, тоза қоғоздан карнай ясаб, чойнакнинг тумшуғига кийдиринг (газета ва журналлардан зинҳор карнай ясаманг, чунки босмахона буёғи саломатлик учун зарарли бўғланиши мукин). Сўнгра балғам кўчгунча 10-15 дақиқа ўша буғни ичингизга тортиб, нафас олинг.

• Оғир кўчадиган елимшақ балғамни юмшатиб, тупуриб ташлаш учун ярим чойқошиқ сода ва бир чимдим тузни ярим пиёла илиқ сувда эритиб, ҳар куни икки маҳал оч қоринга тановвул қилган маъқул.

• 0,5-2 фоизли сода эритмаси амалий тиббиётда — Ҳақилдоқ, оғиз ва кўз шиллиқлик пардалари яллиғланган тақдирда ва бошқа ҳолларда уларни ювиш ва чайқаш учун қўлланилади.

• Оғзингиз тез-тез чақа бўладиган тақдирда, унинг шиллиқ пардасини мустаҳкамлаш ҳамда хасталик юқтирадиган микроблардан соқит этиш учун таомни тановул этиб бўлганингиздан сўнг ўрта-миёна эритма тайёрлаб, чайқаб туринг: сода — 80 грамм, туз-85, мочевина-2,5 грамм.

• Ошқозоннинг ҳазм этиш қобилияти бузилган, айниқса бу нарса кислота меъёрининг ўзгариши билан боғлиқ бўлган пайтларда, бошингиз оғрийди. Ўшанда хонаки ҳавода сақланган бир пиёла сутга икки чимдим сода солиб, ичиб юборсангиз, кифоя. Бош оғригини кўрмагандай бўласиз.

• Бош оғригидан бутунлай соқит бўлай ёки хасталик кўп безовта қилмасин десангиз, ҳар куни қайнатилган сувга сода солиб ичиб туринг. Ўзингизга шифо бахш этишга киришган биринчи куни пешинги овқатдан ярим соат аввал ярим чой қошиқ сода солиб, бир пиёла қайнатилган сув тановвул этинг. Иккинчи куни 2 пиёла, учунчи кун 3 ва ҳакозо, то 7 пиёлага етгунга қадар шундай қилинг. Сўнгра ҳар куни бир пиёладан камайтириб боринг. Шу билан дардингизга даво топасиз.

• Ичакларни тозалаш учун содали клизма қилинади (Ҳар бир муолажада бир чой қошиқ сода ишлатилади).

• Бир литр сувга бир ош қошиқ сода қўшиб ошқозонни ювиш мумкин.

• Жиғилдон қайнаган, ўқчиш тутган пайтларда, тиббиёт ҳакимларининг тавсиясига кўра, соданинг ўзини бурнингиз билан ичингизга тортинг.

• Сариқ ва ўт қопи тоши касалликлари билан хаста бўлган тақдирда, содани тўрт бўлакка бўлиб тортиб қоришма тайёрланади. 1 бўлак ош тузи ва 1 бўлак глаубер (сурги) тузи, ярим чой қошиқ қоришма ярим пиёла сувда эритилади. Сўнг наҳорда ва пешинги овқатдан олдин ичилади.

• Жиғилдони қайнаган хасталар кўпинча ним пиёла сувда чорак чой қошиқ содани эритиб, истеъмол қиладилар. Аммо бундан ҳам афзал усуллар борлигини унуманг. Жиғилдон қайнашининг табиий давоси картошка шарбати, сариқчой ва ялпизлир.

• Жиғилдон қайнашини даволаш учун бекарбон дориси ҳам қўлланилади. Унниг таркибида 0,3 г сода ва 0,01 г красавка (доривор ўсимлик) жавҳари мавжуд.

• Кўкрак суралиган гудаклар тили оқарган ҳолларда унинг оғзини сода қоришмаси билан артилса, бас, бола дарддан фориғ бўлади.

•Милкингизни шамоллатиб қўйган бўлсангиз, содани озгина сув билан аралаштириб юборинг. Сўнгра ҳосил бўлган қоришмани бармоқларингиз билан милкингизга суртинг. Кейин мисвок (тиш чўткаси) билан оғзингизни ювинг. Тишингизни тозалаб, ярқиратиб кислота микробларини зарарсизлантирган, дарднинг олдини олиш учун дориланган бўласиз. Бунга қаранки, бир мартанинг ўзида шунчалик кўп фойдали иш қилдингиз.

Футбол

«НАВБАҲОР» ДОВОН ЎСАҒАСИДА

Олий табақа жамоалари мамлакат чемпионатининг иккинчи давра ўйинларини бошлашган бўлишса, биринчи табақа аъзолари бугун дастлабки довондан ошадилар. Кучлилар гуруҳида 16 учрашувдан 44 очко жамғарган «Навбаҳор» клуби олдинда бораяпти. Бир неча кундирки наманганлик футболчилар Ироқда меҳмон бўлиб туришибди. Улар яна икки кундан сўнг «Жавия» жамоаси билан Осиё кубок эгалари кубоги мусобақасининг дастлабки саралаш ўйинини ўтказадилар. Олий лига аъзолари 17—тур ўйинларини бугун ўтказадилар. «Машъал»—«Нефтчи», «Наврўз»—«Навбаҳор» клублари учрашуви бошқа кунга кўчирилди. Жадвалнинг учинчи поғонасини банд этиб турган Марказий харбий спорт клуби футболчилари эса 17 августда ўз майдонларида Марғилоннинг «Атласчи» жамоасини қабул қиладилар.

Келгуси йили олий лигага бериладиган икки йўлланма учун Тошкентнинг «Чилонзор» ҳамда Навоийнинг «Зарафшон» жамоалари даъвогарлик қилмоқда. «Чилонзор» футболчилари 24 учрашувнинг 19 тасини ғалаба билан якунлаб, 61 очко жамғаришган. Улар 4 ўйинда дурангга эришган бўлсалар, фақат бир мусобақадагина ютқизганлар. Тўплар нисбатига кўра ҳам 27 жамоа ўртасида «Чилонзор» футболчилари энг яхши кўрсаткичга эгалар. Улар рақиблари дарвозасига 53 та тўп киритиб, ўз дарвозаларидан 16 та тўп ўтказиб юборишган. Кеча чилонзорлик футболчилар жадвалнинг учинчи поғонасини эгаллаб турган «Шахрихон» клубини қабул қилишди. Мухлислар кутганидек, ўйин майдон эгаларининг устунлигида ўтиб, улар 4:1 ҳисобида ғолиб чиқдилар. Иккинчи поғонада бораётган «Зарафшон» жамоаси пешқадамдан бир очко ортда қолаяпти. Шунингдек, улар «Чилонзор» клубига нисбатан бир учрашув кўп ўтказишган. Кечаги турда Навоий шаҳри футболчилари Нукуснинг «Орол» жамоаси билан куч синашиб, 5:1 ҳисобида устун келишди. Шахрихонлик футболчилар Тошкентда ўйинни бой беришгач, бир йўла уч поғона пастга тушиб кетдилар. Бекободнинг «Металлург», Зарафшон шаҳрининг «Прогресс» ва Қўқоннинг «Темирйўлчи» клублари 50 тадан очко жамғариб, учинчи, бешинчи поғоналарда боришаяпти.

«Металлург» клуби футболчилари кеча Тўрақўрғоннинг «Ёшлик» жамоасини қабул қилиб, рақиблари дарвозасига 6 та жавобсиз тўп киритишди. «Прогресс» эса, Хиванинг «Гиламчи» жамоаси билан бўлган мусобақада 4:1 ҳисобида ғалабага эришди. Қўқонлик футболчилар Ҳаққулободнинг «Норин» жамоасини 3:2 ҳисобида енгдилар. Турнир жадвалининг 7—поғонасида бораётган Қаршининг «Динамо-Насаф» клуби футболчилари 48 очкога эгалар. Кечаги турда улар сафарда «Гулистон» жамоасини 1:0 ҳисобида ютишди. «Тегирмончи» клуби футболчилари ҳам сафарда уч очко олишди. Улар кеча «Ҳисор» жамоаси билан бўлган ўйинда 3:2 ҳисобида ғолиб чиқдилар. Умуман, 16—тур мусобақаларида дарвозаларга 45 та тўп киритилди. Уч мусобақада дуранг натижа қайд этилган бўлса, яна шунча ўйин меҳмонлар фойдасига ҳал бўлди. Энди шу турнинг қолган мусобақалари натижаси билан танишинг:

«Роҳат» — «Кимёгар» — 2:4,
«Зафар» — «Шўртан» —1:2,
«Боғдод» — «Навбаҳор—2»—1:0,
«Диёр» — «Ситора» — 0:0,
«Истиқлол» — «Тўқимачи» — 0:0,
«Бўкалик» — «Олтинкўл» — 1:1.

С.МАҲМУДОВ, У.АҲРОРОВ.

ТЕЛЕДАСТУР

19— 25 август

ДУШАНБА, 19

I

ТЕЛЕТОМОШАБИНЛАР ДИҚҚАТИГА! Профилактика муносабати билан 19 август куни УзТВ I кўрсатувлари соат 6.30 дан 14.05 гача УзТВ III канали орқали намойиш этилади.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Янгиликлар.
18.10 Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг 5 йиллигига. «Тошкент. Янги шаҳар», «Орол — менинг тақдирим». «Ўзбектелефильм» маҳсулоти.
18.40 «Фақат қизлар учун».
18.55 «Мозийдан садо».
19.05 «2000-йилдан сўнг». Телесериал.
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 Биржа ва банк хабарлари.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ахборот».
20.55 Эълонлар.
21.00 «Буюк келажак сари».
21.15 «Мусиқа ҳиёбони».
21.30 «Рангин дунё». Бадиий-публицистик кўрсатув.
21.55 «Бу оқшом...»
22.30 «Морена Клара». Телесериал.
23.25 Эълонлар.
23.30 «Ахборот».
23.55 Ўзбекистон телевидениесида вилоят студияларининг кўрсатувлари. Экранда — Қашқадарё вилояти.
00.25 — Тунги тароналар.
00.35 — 00.45 «Ватан тимсоллари».

II

18.00 Янгиликлар.
18.10 Эълонлар.
18.15 «Мультфейерверк».
18.40 «Палитра».
19.10 «Услуб» (мода янгиликлари).
19.20 Клип-антракт.
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Камертон».
20.10 «Мусиқа, холос».
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ахборот».
20.55 Эълонлар.
21.00 «Курьер».
21.20 «Прайм-тайм».
21.30 Оҳанглар ва Эълонлар.
22.10 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
23.00 — 24.00 «Спорт қитъаси».

III

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш дастури.
8.00 — 8.30 «Ҳафтанома».

*

8.30 Эстрада тароналари.
9.05 «Жараён». Публицистик кўрсатув.
9.35 «Кичкинтой» студияси. «Доно бобо даврасида».
10.00 Янгиликлар.
10.05 Ҳаммаси маҳалладан бошланади. «Маҳалла — эзгулик бешиги».
10.40 «Нофелет қаерда?». Бадиий фильм.
12.05 Ўзбекистон телерадиокомпанияси хор жамоасининг концерти.
12.35 «Бир том остида». Мультфильм.
12.50 «Чандунинг саргузаштлари». Ҳамид Олимжон номидаги Самарқанд вилоят театрининг спектакли.
14.00 — 14.05 Янгиликлар.

***

17.50 Янгиликлар.
17.55 Эълонлар.
18.00 «Афшона — Ибн Сино ватани». Телефильм.

IV

17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.

*

18.45 «Мультқарусель».
19.00 «Кўзмунчоқ». Болалар учун дастур.
19.30 «Замин саховати». Паркент тумани меҳнаткашлари ҳақида ҳикоя.
20.00 Эълонлар.
20.05 «Аёл».
20.35 «М-хабар».
20.45 Эълонлар.
20.50 Кинематограф. «Инспектор Фрост». Телесериал.
21.35 Эълонлар.
21.40 «Тавба-тазарру». Ўзбекистон Республикаси Мустақиллиги кунига.
21.45 «Спорт-тайм».
22.15 IV канал таништиради: «Роҳила». Видеофильм.
22.55 — 23.05 «Хайрли тун!».

СЕШАНБА, 20

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.
8.00 — 8.25 «Ахборот».

***

8.25 Республика газеталарининг шарҳи.
8.35 «Наманган наволари». Мусиқий дастур.
9.05 Биржа ва банк хабарлари.
9.20 «Ғаройиб сайр». Мультфильм.
9.30 Болалар учун. «Қувноқ ёз — ўтмоқда соз».
10.00 Янгиликлар.
10.05 «Ҳамма обод бўлди...» Бобораҳим Машраб.
10.35 Инглиз тили.
11.05 Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг 5 йиллигига. «Улуғ кунлар».
11.40 «Сеҳрли мўйқалам».
12.00 «Нурли манзил сари». Публицистик кўрсатув.
12.30 УзТВ хазинасидан. Алишер Навоий. «Лайли ва Мажнун». Видеофильм. 1-қисм.
14.00 — 14.05 Янгиликлар.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Янгиликлар.
18.10 Болалар учун. «Табиатшунослар клуби».
18.25 «Виждон». Телесериал.
19.10 «Спорт. Спорт.Спорт».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Тафаккур». Тележурнал.
20.15 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ахборот».
20.55 Эълонлар.
21.00 Буюк келажак сари. «Бизнес-академия».
21.20 «Оҳанглардан таралган меҳр».
21.40 Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг 5 йиллигига. «Мен Ватанни мадҳ этаман».
22.00 «Альманах-ТВ».
22.30 Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг 5 йиллигига. «Умид чечаклари».
22.50 «Замон».
23.00 «Мусиқий саёҳат».
23.25 Эълонлар.
23.30 «Ахборот».
23.55 «Пул ҳангомалари». Ҳажвий новелла.
00.20 — 00.30 «Ватан тимсоллари».

II

18.00 Янгиликлар.
18.10 Эълонлар.
18.15 «Мультфейерверк».
18.25 «Тропиканка сири». Телесериал.
19.15 «Блиц». Фотокўрик.
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Постфактум».
20.05 «Нафис мажлислар». Хотин-қизлар учун кўрсатув.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ахборот».
20.55 Эълонлар.
21.00 «АРТ-журнал».
21.15 Оҳанглар ва Эълонлар.
21.55 «Кинонигоҳ».
23.35 — 00.20 «Спорт қитъаси».

III

17.50 Янгиликлар.
17.55 Эълонлар.
18.00 «Хризантемалар боғи». Катталар учун мультфильм.

IV

17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.

*

18.45 «Мультқарусель».
19.00 «Зукко талаба». Иқтисодий билимдон талабалар танлови.
19.35 «Дурдаршан» телекомпаниясининг кўрсатувлари.
20.05 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
20.55 Эълонлар.
21.00 «Дипкурьер».
21.20 «Дорихона эшитади...»
21.55 «16 эл». Немис тилида шарҳ.
22.25 «Тавба-тазарру». Ўзбекистон Республикаси Мустақиллиги кунига.
22.30 «Спорт-дайджест».
23.00 Эълонлар.
23.05 «Океандан океангача». USA-круиз.
23.35 Эълонлар.
23.40 — 23.50 «Хайрли тун!».

ЧОРШАНБА, 21

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.
8.00 — 8.25 «Ахборот».

*

8.25 «Санъат дўстликка чорлайди». Сўғдиёна» халқ чолғу оркестри Германияда.
9.10 «Ишбилармон». Публицистик кўрсатув.
9.35 «Футбол майдонларида».
10.00 Янгиликлар.
10.05 «Хазинамиз таянчи». Публицистик кўрсатув.
10.30 Янги алифбони ўрганамиз.
11.00 «Ассалом, япон тили!».
11.40 «Бола бошидан...»
12.15 Мумтоз ашулалар.
12.45 УзТВ хазинасидан. Алишер Навоий. «Лайли ва Мажнун». Видеофильм. 2-қисм.
14.00— 14.05 Янгиликлар.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Янгиликлар.
18.10 Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг 5 йиллигига. «Мутаваккил Бурхонов «. «Ўзбектелефильм» маҳсулоти.
18.40 «Замон билан ҳамнафас».
19.00 «Оҳанглар оғушида».
19.05 «Сайёрамиз садоси». Публицистик кўрсатув.
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 Фольклор-этнографик жамоаларининг «Зилол» телефестивали.
20.15 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ахборот».
20.55 Эълонлар.
21.00 Буюк келажак сари. «Иқтисодиёт чорраҳаларида».
21.20 «Аёл қалби наволари». Мусиқий композиция.
21.50 «15 дақиқа спорт ҳақида».
22.05 «Автоолам».
22.20 «Морена Клара». Телесериал.
23.05 «Адашлар». Кинокўрсатув.
23.25 Эълонлар.
23.30 «Ахборот».
23.55 Тунги тароналар.
00.20 — 00.30 «Ватан тимсоллари».

II

18.00 Янгиликлар.
18.10 Эълонлар.
18.15 «Мультфейерверк».
18.30 «Табиат дунёси».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Дунё бўйлаб...»
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ахборот».
20.55 Эълонлар.
21.00 «Гиннес-шоу».
21.25 Оҳанглар ва Эълонлар.
22.05 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
22.55 — 23.55 «Спорт қитъаси».

III

17.50 Янгиликлар.
17.55 Эълонлар.
18.00 «Қадимий йўл». Телефильм.

IV

17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.

*

18.45 «Ўзбекистон муштарак».
18.50 «Мультқарусель».
19.05 «Дунё ва болалар».
19.30 Эълонлар.
19.35 «Маънавият сарчашмалари». Ўзбекистон Республикаси Мустақиллиги кунига.
20.05 «Буюк Ипак йўли». Лотерея ўйини.
20.10 Кинематограф. «Инспектор Фрост». Телесериал (Англия).
21.00 «Тошкент оқшомида».
21.30 «Тавба-тазарру». Ўзбекистон Республикаси Мустақиллиги кунига.
21.35 «Шарқ тафаккури».
22.05 «IV канал эксклюзиви».
22.35 Эълонлар.
22.40 «Юлдузлар жилоси».
23.05 Эълонлар.
23.10 — 23.20 «Хайрли тун!».

ПАЙШАНБА, 22

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.
8.00 — 8.25 «Ахборот».

*

8.25 Республика газеталарининг шарҳи.
8.35 «Дил тароналари». Мусиқий дастур.
9.05 Буюк келажак сари. «Иқтисодиёт чорраҳаларида».
9.20 «Қувноқлар даврасида». Булунғур туман «Лолача» болалар ансамбли.
9.40 Мирзачўл: кеча ва бугун. «Излари бўстон кишилар».
10.00 Янгиликлар.
10.05 Ўзбек тилини ўрганамиз.
10.35 Маърифатнома. «Мавлуди шариф».
11.20 Ҳуқуқ сабоқлари. «Иқтисод ва ҳуқуқ».
11.50 «Ўйинқаро болалар». Мультфильм.
12.00 Ғанижон Тошматов номидаги дуторчилар ансамблининг концерти.
12.30 УзТВ хазинасидан. Алишер Навоий. «Лайли ва Мажнун». Видеофильм. 3-қисм.
14.00 — 14.05 Янгиликлар.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Янгиликлар.
18.10 «Кичкинтоймиз — гижингтоймиз».
18.30 «2000-йилдан сўнг». Телесериал.
18.50 «Кўзгудаги акс». Фототанлов.
19.00 «Акциядор луғати».
19.15 «Дилнавоз садолар».
19.20 «Омонлик тилаймиз!»
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Юзма-юз». Мулоқот.
20.15 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ахборот».
20.55 Эълонлар.
21.00 Буюк келажак сари». «Ўзбекистон ва жаҳон».
21.15 «Мутойиба». Пайшанба ҳазиллари.
21.25 «Ўзбекистон — Ватаним маним!»
21.30 «Одобнома».
21.40 Дилнавоз садолар.
22.00 Олтин мерос. «Насриддин Бухорода». Бадиий фильм.
23.25 Эълонлар.
23.30 «Ахборот».
23.55 Тунги тароналар.
00.10— 00.20 «Ватан тимсоллари».

II

18.00 Янгиликлар.
18.10 Эълонлар.
18.15 «Мультфейерверк».
18.35 «Тропиканка сири». Телесериал (Бразилия).
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Автосалон».
20.15 «Мусиқа, холос».
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ахборот».
20.55 Эълонлар.
21.00 «Мак ва Матли». Қизиқарли кўрсатув.
21.25 Оҳанглар ва Эълонлар.
22.05 «Кинонигоҳ».
23.45 — 00.10 «Спорт қитъаси».

III

17.50 Янгиликлар.
17.55 Эълонлар.
18.00 «Қўқон ёдгорликлари». Телефильм.

IV

17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.

*

18.45 «Мультқарусель».
19.00 «Ҳамшаҳарлар».
19.30 «Дурдаршан» телекомпаниясининг кўрсатувлари.
20.00 Эълонлар.
20.05 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
20.55 Эълонлар.
21.00 «02» тўлқинида.
21.15 «Эколот-коктейль».
21.45 «Компьютер-ревю».
22.10 «Тавба-тазарру». Ўзбекистон Республикаси Мустақиллиги кунига.
22.15 Эълонлар.
22.20 «Кобра». Телесериал (АҚШ).
23.05 — 23.15 «Хайрли тун!».

ЖУМА, 23

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш дастури.
8.00 — 8.25 «Ахборот».

*

8.25 «Кекса санъаткорлар».
8.55 «Юзма-юз». Мулоқот.
9.15 «Хаттот хати — халқ бахти». Абдуқодир Муродов.
9.35 Болалар учун. «Оромгоҳлар қўйнида».
10.00 Янгиликлар.
10.05 «Талаб ва таклиф». Публицистик кўрсатув.
10.20 «Китоб ва ҳаёт». Тележурнал.
10.50 «Қўшиғим, жон қўшиғим».
11.25 «Ислоҳотларнинг амалий самараси».
11.50 «Фильм суратга олинди». Кинокўрсатув.
12.30 «Маърифат» видеоканали.
13.30 «Пойтахт концерт залларида».
14.00 — 14.05 Янгиликлар.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Янгиликлар.
18.10 Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг 5 йиллигига. «Соҳибқирон ижодкор нигоҳида», «Академик Ғани Мавлонов». «Ўзбектелефильм» маҳсулоти.
18.40 «Аудитория».
19.10 Бизнес ҳафта якунлари.
19.20 «Ўзбекистон — Ватаним маним!»
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Эртага — шанба».
20.15 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ахборот».
20.55 Эълонлар.
21.00 «Буюк келажак сари».
21.25 «Ривоят».
21.35 «Ўзбекистон — Ватаним маним!»
21.40 «Синфдош» кўрсатувининг махсус сони.
22.20 «Морена Клара». Телесериал.
22.40 «Масала».
23.00 «Хуш келибсиз».
23.25 Эълонлар.
23.30 «Ахборот».
23.55 Бизнес ҳафта якунлари.
00.05 Тунги тароналар.
00.15 — 00.25 «Ватан тимсоллари».

II

18.00 Янгиликлар.
18.10 Эълонлар.
18.15 «Мультфейерверк».
18.30 «Ўйинчоқлар растаси».
18.40 «Бизнес-уик».
19.00 «Сизнинг имконият».
19.10 «Мусиқа, холос».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Хусусийлаштириш: қадам-бақадам».
20.15 «Мусиқа, холос».
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ахборот».
20.55 Эълонлар.
21.00 «Видеогид».
21.20 Оҳанглар ва Эълонлар.
22.00 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
22.50 — 23.50 «Спорт қитъаси».

III

17.50 Янгиликлар.
17.55 Эълонлар.
18.00 «Сўх дарёси бўйлаб». Телефильм.

IV

17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.

*

18.45 «Мультқарусель».
19.00 Жума янгиликлари.
19.15 «Учқун».
19.45 Эълонлар.
19.50 «Билиб қўйган яхши».
20.15 «Ўтмишсиз келажак йўқ».
20.45 Эълонлар.
20.50 «Монитор-Осиё».
21.10 «Бу бўстон аро...»
21.40 «Шаҳрим — фахрим». Ўзбекистон Республикаси Мустақиллиги кунига.
22.10 «Коинот».
22.40 «Тавба-тазарру». Ўзбекистон Республикаси Мустақиллиги кунига.
22.45 «Мафтункор табиат».
23.05 Эълонлар.
23.10 Араб эстрадаси.
23.40 — 23.50 «Хайрли тун!».

ШАНБА, 24

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш дастури.
8.00—8.25 «Ахборот».

*

8.25 Республика газеталарининг шарҳи.
8.35 «Тараннум». Мусиқий дастур.
9.05 «Аёл борки, олам мунаввар...». Публицистик кўрсатув.

«Ёшлик» студияси намойиш этади:

9.35 «Ёшлар билан...»
10.05 «Ҳангома».
10.25 «Ёшлар ва замон».
10.45 «Қувноқ стартлар».
11.25 «Шоҳруҳ» клуби.
11.55 «Ёшлар ижоди». Баҳодир Пирматов ва Дилфуза Раҳимова.
12.25 «Сирли сандиқ». Телеўйин.
13.05 «Яшил чироқ». Телемусобақа.
13.45 Футбол. Осиё кубоги эгалари кубоги. «Навбаҳор» — «Жаввия» (Бағдод, Ироқ).
14.30 — 15.30 «Маънавият» видеоканали.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Болалар учун. «Совға».
18.20 «Олам».
18.35 «Ҳайрат».
18.50 «Сиз севган қўшиқ».
19.05 «Оҳанрабо».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Оқшом эртаклари.
20.05 «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида).
20.15 «Оҳанглар оғушида».
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ахборот».
20.55 Эълонлар.
21.00 «Буюк келажак сари».
21.20 «Ўзбекистон — Ватаним маним!».
21.35 «Рангин дунё». Бадиий-публицистик кўрсатув.
21.55 Футбол. Ўзбекистон чемпионати. «Дўстлик» — «Наврўз.

«Тунги ёғду». Дам олиш дастури:

22.40 «Мўъжиза».
22.50 «Имкон чўққилари».
23.00 Фотима Григ «Гулсум она» фильмида.

II

9.00 «Мультдаста».
9.15 «Боланинг тили...»
9.25 «Табиат шифохонаси».
9.35 Дилором наволар.
9.45 «Таманно».
9.55 «Йўловчи ва транспорт».
10.00 «Сиздан ишорат...».
10.25 Видео янгиликлари.
10.45 — 12.25 Видео — «О».

***

18.00 «Бугуннинг боласи».
18.20 «Жозиба».
18.35 Телесериал. «Норизо ва ношукурлар» туркумидан (Миср Араб Республикаси).
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Компьютер-Осиё».
20.15 Дубляж.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ахборот».
20.55 Эълонлар.

«Шанба оқшоми». Дам олиш дастури:

21.00 «Зиндаги ёхуд муҳаббат».
21.20 «Алмисоқдан қолган дўкон».
21.30 Оҳанглар ва Эълонлар.
22.10 — 23.50 Видео — «О».

III

16.00 Дастурнинг очилиши. Эълонлар.

IV

17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.

*

18.45 «Мультқарусель».
19.00 «Олам ва одам».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
20.20 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.25 «Спорт-дайджест»
20.55 Эълонлар.
21.00 «Тақдирлар».
21.30 Эълонлар.
21.35 «Эсдалик учун дастхат».
22.00 «Тавба-тазарру». Ўзбекистон Республикаси Мустақиллиги кунига.
22.05 Кинонинг олтин асри. Жан Марэ «Капитан» фильмида.
23.40 — 23.50 «Хайрли тун!»

ЯКШАНБА, 25

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш дастури.
8.00 — 8.25 «Ахборот».

*

8.25 «Камалак». Болалар учун кинодастур.
10.00 «Ватанимга хизмат қиламан!».
11.00 «Цирк! Цирк! Цирк!».
11.40 «Бугун — Шахтёрлар куни». Кўрсатув ва концерт.
12.20 «Ташриф». Дам олиш дастури.
13.10 М. Бобоев. «Кўнгил кўчалари». Видеофильм. 5-кўй.
13.50 «Мультипанорама».
14.10 «Ислоҳот истиқболлари». «Ўзгазлойиҳа» жамоасининг меҳнат фаолияти ҳақида.
14.30 — 15.30 «Нурли келажак». Видеоканал.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «LEGO» сайёраси.
18.15 «Виждон». Телесериал.
19.00 «Келгуси ҳафтада».
19.15 «Оҳанглар оғушида».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Панорама» (рус тилида).
19.55 Эълонлар.
20.00 «Бир ўлка-ки...».
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ҳафтанома».
21.00 Эълонлар.
21.05 «Буюк келажак сари».
21.25 «Илҳом сатрлари».
21.30 «Шахс ва баҳс».
21.55 «Келгуси ҳафтада».
22.10 УзТВ экранида премьера: М. Бобоев. «Кўнгил кўчалари». Видеофильм. 6-кўй.
22.50 Футбол олами.
23.25 Эълонлар.
23.30 «Ҳафтанома».
24.00 Футбол. Ўзбекистон чемпионати. «Пахтакор» — «АСК».
00.45 Тунги тароналар.
00.55 — 01.05 «Ватан тимсоллари».

II

9.00 «Бугуннинг боласи...».
9.20 «Жозиба».
9.35 «Компьютер — Осиё».
9.55 Дубляж.
10.05 «Зиндаги ёхуд муҳаббат».
10.25 «Алмисоқдан қолган дўкон».
10.35 Видео — «О».

***

18.00 «Даракчи».
18.10 Эълонлар.
18.15 «Мультдаста».
18.40 «Табиат шифохонаси».
18.50 «Дилором наволар».
19.00 «Таманно».
19.10 «Дармон».
19.20 «Транспорт ва йўловчи».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Панорама» (рус тилида).
19.55 Эълонлар.
20.00 «Мусиқий майдонча».
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ҳафтанома».
21.00 Эълонлар.
21.05 Видео янгиликлари.
21.30 Телесериал. «Норизо ва ношукурлар» туркумидан (Миср Араб Республикаси).
22.20 «Даракчи».
22.30 Оҳанглар ва Эълонлар.
23.00 — 00.40 Видео—«О».

III

17.05 Дастурнинг очилиши. Эълонлар.

IV

9.00 «Эй! Тонгингиз хайрли бўлсин!».
9.30 «Дарвоқе».
9.55 «Дурдаршан» телекомпаниясининг кўрсатувлари.
10.25 «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида).
10.35 «Эртакларнинг сеҳрли олами».
12.05 «Жонли сайёра».
12.25 Эълонлар.
12.30 «Парле ву франсэ?» Француз тили ҳамма учун.
13.00 «Учувчи шифокорлар». Телесериал (Англия).
13.45 Эълонлар.
13.50 «Иштирок этувчилар».
14.20 Киносалон. Аль Пачино Брайн де Пальманинг «Чандиқли юз» фильмида.

*

17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.

*

18.45 «Мультқарусель».
19.00 «ТВ IV да етти кун». Ўзбекистон Республикаси Мустақиллиги кунига.
19.15 «Телеташриф».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Тавба-тазарру». Ўзбекистон Республикаси Мустақиллиги кунига.
19.35 «Оқ соя».
20.05 «Биз билан биргаликда куйланг», Мусиқий шоу.
20.45 «Хонадонингизда осойишталик бўлсин!».
21.15 Эълонлар.
21.20 Киносалон. Чарли Шин Оливер Стоуннинг «Взвод» фильмида.
23.30 Эълонлар.
23.35 «Мусиқий Олимп».
00.05 «Сенинг вақтинг»
00.35 — 00.45 «Хайрли тун!».

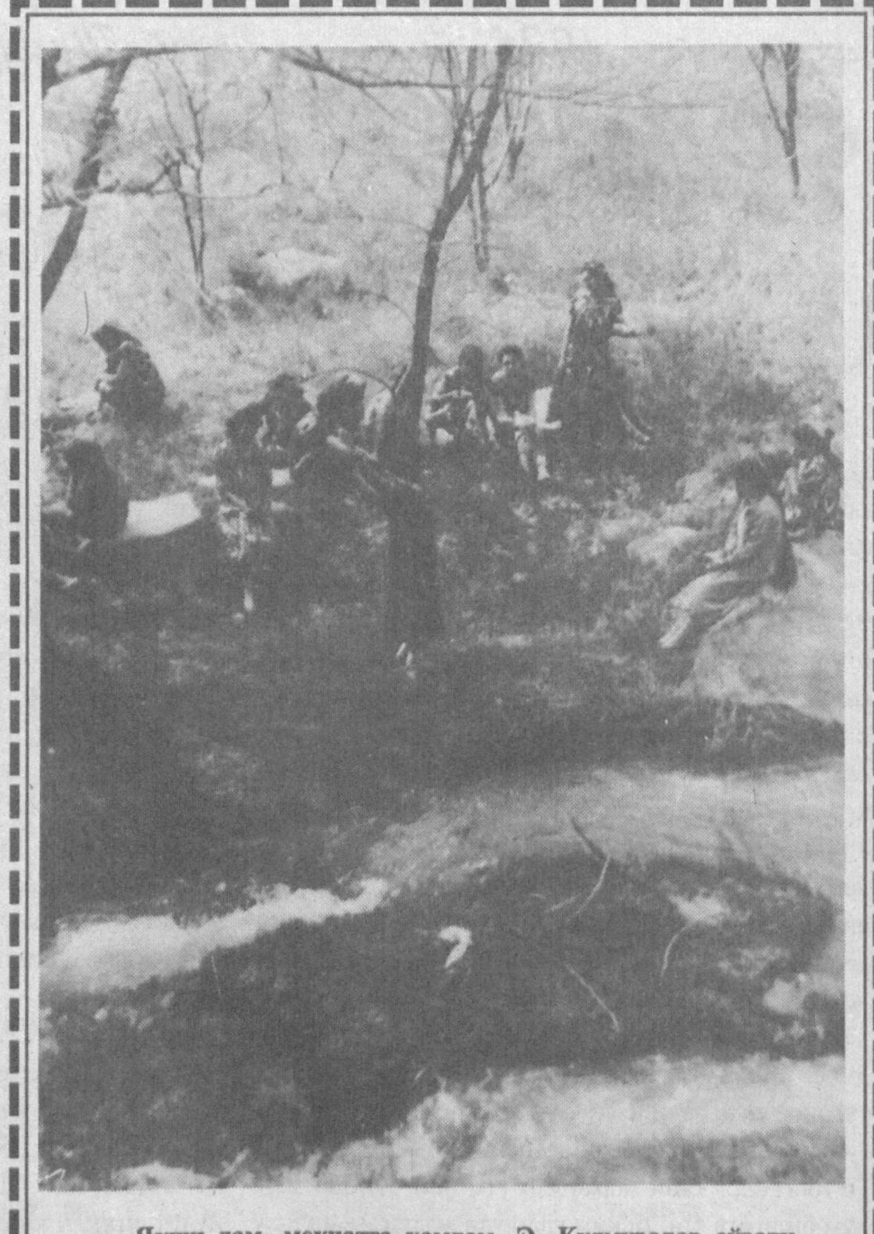

Яхши дам, меҳнатга ҳамдам. Э. Қулмуродов сурати.

Тўйхат ўрнида

КЎПЛАРНИНГ МАДАДКОРИ

Шундай инсонлар бор: оддий одамлар манфаатини ўйлайдилар, уларга ёрдам берадилар. Шу боис бундай инсонлар ҳамиша иззат-ҳурматда, ниҳоятда қадрли. Рояжон опа ҳам ана шундай табаррук инсонлардан. Салкам 30 йиллик меҳнат фаолияти эса бунга мисол бўла олади.

Тошкент политехника институтининг химия-технология факультетини битказиб, Урганч шина таъмирлаш заводига ишга келган. Бу ерда инженер-технолог, ишлаб чиқариш бўлими бошлиғи, бош муҳандис вазифаларида ишлади. У пайтларда интилувчан, фидокор, истиқболли ёш кадрларни партия ишига олардилар. Рояжон Уриновна ҳам бу ҳаёт мактабини ўтди. Хоразм вилоят партия қўмитасининг сиёсий маориф уйида, пропаганда бўлимида ишлади. 1978 йилда унга юксак ишонч билдирилди. Р. У. Искандарова Урганч шаҳар Ижроия комитети раисининг ўринбосари қилиб сайланди. Шу вазифада ишлаган пайтида унинг ташкилотчилик қобилиятлари янада ёрқин кўринди. Шаҳардаги бир қатор корхоналарни ташкил этиш, ишга тушириш, янги иш ўринлари очиш масалаларида ташаббускор бўлди.

Бундан 10 йил муқаддам Р. Искандарова касаба уюшма ишига ўтди. Маҳаллий саноат, коммунал-маиший хизмат ходимлари касаба уюшмаси Хоразм вилоят қўмитаси раиси қилиб сайланди. Бу вақтга қадар қўмита иши ниҳоятда издан чиққан, бор-йўғи 2 нафар одам ишларди. Янги раис қисқа даврда қўмитани ташаббускор инсонлар ҳисобига кенгайтирди. Маълумки, маҳаллий саноат, коммунал-маиший тармоқлар олдидан ҳам мураккаб, оғир хўжалик. Тармоқ ишчи-хизматчиларига зарур иш ва дам олиш шароитини яратиб бериш эса ундан ҳам қийин. Чунки, тармоқ ходимлари ўнлаб, ҳатто юзлаб майда шахобчаларда ишлайдилар. Лекин шу раҳбар деярли барча корхоналар, шахобчаларда бўлар, касаба уюшма бошланғич ташкилотларига ёрдам беришга имкон топарди. Хива керамика заводи, гиламчилик фабрикаси, Хонқа, Шовот маҳаллий саноат фабрикалари ва бошқа ишлаётганлар учун қулай иш ва дам олиш шароити яратишда жонкуяр бўлди. Унинг ташаббуси билан бу корхоналарда гигиена, дам олиш хоналари ташкил этилди. Ҳар бир ишчи билан мулоқотда бўлиб, уларнинг дард-ташвишлари, қувончлари ҳақида қайғуриш, моддий ва маънавий ёрдамини аямади.

Маълумки, хусусийлаштириш маиший хизмат соҳасидан бошланди. Бу эса касаба уюшма вилоят қўмитаси иш дастурига ўзгартишлар киритди. Хусусийлаштирилган корхоналарнинг ишчи-хизматчиларини ҳам ижтимоий муҳофазалаш ниҳоятда долзарб вазифа. Бу вазифани ҳам Р. Искандарова бошлиқ вилоят қўмитаси талаб даражасида эплаяпти.

Тармоқ ходимлари касаба уюшмаси ишини яхшилаш диққат марказига қўйилган. Туманларда касаба уюшма қўмиталари раислари кенгашлари тузиляпти. Бу билан тармоқ ходимлари олдида турган мураккаб вазифаларни ҳал этишда уларни ижтимоий-иқтисодий ва ҳуқуқий муҳофаза қилишни яхшилаш мўлжалланмоқда. Ҳозиргача бундай жамоатчилик кенгашлари 6 туманда тузилди.

Бозор иқтисодиётига ўтиш жараёнида оддий меҳнаткашдан кўнгил сўрайдиган фақат битта ташкилот — касаба уюшмаси қолди. Бу янги гап эмас. Давлатимизда қабул қилинган қонун ва қарорлар асосида меҳнаткашларнинг асосий ғамхўри, ҳимоячиси касаба уюшма ташкилотлари бўлмоқда, дейди Р. Искандарова. — Буни тармоқ ишчи-хизматчилари яхши биладилар ва бунга ишонадилар.

Ҳа, тармоқда бугун 18 мингдан ошиқ ишчи-хизматчи меҳнат қилмоқда. Дард-ташвишлари, орзу-қувончлари ҳақида ўйлаш, зарур бўлса ёрдам бериш тармоқ қўмитасининг зарбдор вазифасига айланган. Ҳар йили қабул қилинаётган жамоа шартномалари янги-янги имтиёзлар билан тўлғазилмоқда.

Шуни айтиш керакки, жамоа шартномаларини қабул қилиш, унинг бажарилишини назорат қилишда ҳам Рояжон Искандарова ўзига хос янгилик киритди. Корхоналарда қабул қилинадиган жамоа шартномалари ишчи-хизматчилар ҳамда корхона раҳбарлари билан ҳамкорликда ўрганилади, кейин қабул қилинади. Тармоқ қўмитаси жамоа шартномасини рўйхатдан ўтказади. [illegible] Иш берувчилар ҳам, касаба уюшма қўмиталарининг ҳам жамоа шартномалари ижроси учун масъулияти ошди.

Бугунги кунда Р. Искандарова ҳаёт ўртага қўяётган талаблар, ишчиларнинг дард-ташвишлари билан яшамоқда. [illegible] 116 бошланғич ташкилот бор. Уларнинг [illegible] Касаба уюшмалари уларнинг ҳар бирида ишончли шерик, елкадош, маслаҳатчи бўлиб қолади.

Шихназар АҲМЕДОВ, «Ишонч» мухбири.

«Мард-Л» масъулияти чекланган жамиятининг думалоқ муҳри йўқолганлиги сабабли БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Тошкент шаҳар Политехника институти томонидан 1986 йилда Толипова Феруза Дилшотовна номига берилган N 846757 ЗТ-1 диплом йўқолганлиги сабабли БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

"ТАФТИНГ"

ҳиссадорлик жамияти

таклиф этади:

Турли хил ҳажмдаги палослар:
2х3 м, 3х4 м, 3,5 м.
Шунингдек поёндозлар:
эни 1 м, 1,5 м, 2 м.

Бизга ўзингиз [illegible] катталикда буюртмалар берсангиз, кўнглингизга мос қилиб тайёрлаб берамиз.

Ҳисоб—китоб пул ўтказишчилари билан ҳамда векселлар орқали амалга оширилади.

Манзил: Олмалиқ шаҳри, Примқулов кўчаси 2—уй.
Телефонлар: 3-19-77, 3-43-77
Факс: 3-15-81 "Тафтинг" ҳиссадорлик жамияти

АМЕРИКАГА АФСОНАВИЙ САЁҲАТ

Американинг жаҳонга машҳур «PHILIP MORRIS» компаниясининг Тошкент ваколатхонаси ажойиб ташаббус бошлади: у «L&M» рамзи остида Америкага саёҳат қилинг» ўйин—ютуғини кенг оммага ҳавола этди. Бу тадбир деярли бир ярим ой давом этди. У Тошкентдан ташқари, Андижон ва Самарқанд шаҳарларида ҳам ўтказилди. Кўпчилик диққатини ўзига жалб қилган ана шу ажойиб ўйин—ютуғ тадбирида ярим миллион аҳоли қатнашди.

Бош соврин АҚШга бепул бориб келиш ҳуқуқини берадиган 2 та йўлланмадан иборат бўлиб, голиб энг яқин кишисини ўзи билан бирга океан ортига олиб бориши мумкин. Бундан ташқари, 1400 та ютуқ: майкалар, соатлар, зажигалкалар, бейсбол либоси ва бошқа буюмлар ўйин—ютуқ иштирокчиларини ўзига қизиқтирмай қолмайди, албатта. Бу буюмларнинг ҳаммаси «L&M» рамзи билан безатилган.

Андижонлик этикдўз Абдуллажон Мамасаидов ва Тошкентдаги мактаблардан бирининг ошпази Маҳбуба Тўлаганова бош соврин эгаси бўлишди. Улар ўз йўлдошлари билан 10 кун мобайнида афсонавий Нью—Йоркни, кўзни қамаштирувчи гўзал шаҳар Сан—Францискони ва галати ўйинлар маскани Лас—Вегасни томоша қиладилар.

Бугун омади келмаганлар эрта—индин албатта ютиб чиқишлари турган гап. Чунки бу «PHILIP MORRIS» компаниясининг сўнгги танлови эмас, ахир!

Т.ШЕРОВ

ОБ—ҲАВО МАЪЛУМОТИ

Ўзбекистон об—ҳаво бюросининг берган маълумотига қараганда, 16—20 август кунлари қуруқ ҳаво сақланиб туради. Фақат дастлабки кунларда Фарғона водийсининг тоғолди туманларида қисқа муддатли ёмғир ёғиб туради. Дастлабки кунларда кечалари ҳарорат 12—17, Фарғона водийси, Бухоро, Навоий вилоятларида 14—19, кундузлари эса 25—33 даража иссиқ бўлиши кутилади. Жанубий ҳудудларда кечалари 30—35 даража иссиқ бўлади. Кейинги кунларда эса ҳарорат ўртача 4—6 даражага кўтарилади.

Ҳафтанинг мазкур кунлари «магнит бўронлари» кутилмайди.

ИШОНЧ

Бош муҳаррир Саидакром САИДВАЛИЕВ

МУАССИС: ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ КЕНГАШИ

Бош муҳаррир қабулхонаси — 56—25—36
Бош муҳаррир ўринбосари — 56—52—89
Масъул котиб — 56—52—78

БЎЛИМЛАР

Касаба уюшмалари ва иқтисодиёт — 56—82—79. Ахборот ва спорт — 56—87—63. Маънавият ва маданият — 56—82—79. Хатлар, оммавий ишлар ва мухбирлар билан ишлаш — 56—85—43. Тижорат ва ҳуқуқ — 56—85—66.

ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ:

Андижонда — 5—23—10. Бухорода — 3—50—10. Гулистонда — 2—24—98. Жиззахда —3—82—18. Навоийда —3—41—99. Наманганда — 6—22—10. Нукусда — 2—44—46. Самарқандда — 35—64—24. Термизда — 2—70—07. Тошкентда — 56—82—79. Фарғонада — 24—58—43. Урганчда — 6—03—40. Қаршида — 5—33—71.

Муҳарририятга келган қўлёзмалар (2 оралиқда 5 бетдан ошмаслиги лозим) ва суратлар муаллифларга қайтарилмайди, фойдаланилмаган хатларга жавоб юборилмайди. Таҳририят воситачилик қилмайди. Мақолалардаги ҳамда реклама ва эълонлардаги фикр— мулоҳазалар, келтирилган факт ва рақамлар масъулияти муаллифлар ҳамда реклама ва эълон берувчилар зиммасидадир.

• Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган.
• Сешанба ва жума кунлари чоп этилади.
• Сотувда эркин нархда.

Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, «Правда Востока» кўчаси, 24—уй.

• Нашр кўрсаткичи: 64560; 64561.

Газетага 1994 йил 14 январда Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитаси томонидан 5 рақамли гувоҳнома берилган.

• IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди Офсет усулида босилди. Формати А—2, ҳажми 2 босма табоқ.

«Шарқ» нашриёт—матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41—уй. Нусхаси — 27.999. Буюртма Г— 0453. Босишга топшириш вақти — 20.00. Топширилди 21.00. Масъул навбатчи: Абдуҳамид ПАРДАЕВ. 1 2 3 4 5 6